

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Mateo

*Nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñe Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaaⁿ nn'aⁿ na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyjoo' jona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ.

³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram.

⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón.

⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí.

⁶ Isaí tsotye David tsaⁿ na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa.

⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías.

⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acaz, Acaz tsotye Ezequías.

¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías.

¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. Jona tuiindyena tiempo quia ty'e nn'aⁿ Israel

na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticanaⁿndye nn'aⁿ Israel ndia' ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ty'echo naⁿñeeⁿ jooa na tyondye'ntjomtyeⁿna.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel ndyuaana, tuiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñeeⁿ. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel.

¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor.

¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud.

¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob.

¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñeeⁿ na seincueⁿ Jesús na cwiluiñe Cristo.

¹⁷ Jnda^a canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyoo', jnaⁿna' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyoo', jnaⁿna' David, tue'cañoomna' tiempo quia na ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyoo', jnaⁿna' quia ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel, tue'cañoomna' hasta xjeⁿ na tuiñe nquii na cwiluiñe Cristo.

Luaa waa na tuiñe Jesús
(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Luaa waa na tuiñe Jesucristo. Quia waacheⁿ ñomcaa' tsoñeeⁿ María ñequio José, ndo' cwii tjocheⁿ na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiñe María cantya najndei Espíritu Santo.

¹⁹ Ndo' José, tsaⁿ na nluiñe saa' María, jom ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ tyocantjaa' ts'om na nts'aa yuu na

maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaaⁿñe tsaⁿñeeⁿ, jo' chii seitoom na cwe' ñemaaⁿ nntyuii' ñomca.

²⁰ Yocheⁿ na luaa' matseitoom, tsoom'm ndaa na teitquoo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Tso tsaⁿñeeⁿ:

—'U José na cwiluiindy' tsjaaⁿ David na jndy-owicantyjoo' tinty'ue' na nnc'o'ñom' María na nlui-iñê scu'. Ee cantyja najndei Espíritu Santo jo' na jndeiñê.

²¹ Nntseincueⁿ cwii yu'ndaa na tsaⁿs'a. Ndo' 'u nntseicajndy' juu Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmeiⁿ tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ty'oots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta.

²³ Tso tsaⁿñeeⁿ:
Queⁿyo' cwenta, ndeiñe cwii yuscundyua.
Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndy Emanuel.
Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyo jaa.

²⁴ Jnda na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaaⁿ ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'oots'om, to'ñoom María na scoom'm.

²⁵ Saā ticatjomndyena na mandiñoom' hasta quia jnda seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeⁿ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeⁿ Jesús.

2

Nn'aⁿ na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuee na tyom'aaⁿ Herodes rey, tuiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii,

tquie'cañom nn'aⁿ na jndo' n'om Jerusalén, na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aaⁿ nqueⁿ na tuiiñê rey cwentaa nn'aⁿ judíos? Ee já jnda nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quioom'. Jo' na tquiooyâ na nlat'maaⁿndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' mati cha'tso nn'aⁿ Jerusalén.

⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluitquiendye, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' tax'eeñê ndaaⁿ naⁿñeeⁿ yuu tsona' na nluiiñe juu na cwiluiiñe Cristo.

⁵ Naⁿñeeⁿ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiiñê. Ee luaa waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'aⁿ tsjoom Belén, ts'ondaa Judá, mei'chjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaaⁿ njoom nt'maⁿ cha'waa ts'ondaa Judá.

Ee quii'ntaaⁿyo' nlui' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aaⁿya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeⁿñe Herodes nn'aⁿ na jndo' n'om na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'. Tcuu tcuu tax'eeñê ndaana 'ñeeⁿ xjeⁿñeeⁿ na tei'tquioo'ñe caxjuu.

⁸ Jnda jo' jñoom joona na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda jliu'yo'

jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maaⁿndyō jom.

⁹ Naⁿñeeⁿ, quia na jnda jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeⁿ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndaana na ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quioom', tjajndyeena' jo ndaana hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' n'omna quia nty'iaannda'na caxjuu'ñeeⁿ. T'maⁿ tquiaana' na neiiⁿna.

¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ María. Ty'ecata'na cantyena na tyola't'maaⁿndyena jom. Tjeii'na 'naⁿ na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajaⁿ ñ'eⁿ suu ndo' ñ'eⁿ nasei cachi na tuiina' ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra.

¹² Jnda chii cwiicheⁿ nato ty'elcwee'na ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oōts'om na tsoona ndaa, jo' na seijndo'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

¹³ Jnda na jlui' naⁿñeeⁿ, teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oōts'om nnom José xjeⁿ na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xjeⁿ na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicueⁿeⁿ juu.

¹⁴ Quia jo' teicantyyaaⁿ, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto.

¹⁵ Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luaa' seicandaq'ñena' ñ'oom' Ty'oōts'om na

tyoñequiaa profeta. Matsona': "Tjeii'a Jndaaya na m'aaⁿ ndyuaa Egipto."

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

¹⁶ Juu Herodes, jnda na ljeiiⁿ na joo nn'aⁿ na jndo' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iiyayaaⁿ. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndiocheⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ. Sa'ntjoom na cala'cwjee naⁿñeeⁿ cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'aⁿ. Ee laa'ti' tjeiiⁿeⁿ cwenta cwanti xuee na teitquioo'ñe jndyee caxjuu'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na jndo' n'om.

¹⁷ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, seicandaⁿñ'ena' ñ'oom' Ty'ooots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana.

¹⁸ Tsoom:

Teic'uaa naquii' tsjoom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei cwila'xuaana,

cwityueena cantyja 'naaⁿ ndana

meiⁿ taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja ndana.

¹⁹ Jnda na tue' Herodes, quia jo' teitquioo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'ooots'om nnom José xjeⁿ na tsoom'm ndaa. Ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaa Egipto.

²⁰ Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'aⁿ Israel. Ee jnda tja nn'aⁿ na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cuee' jom.

²¹ Quia jo' teicantyyaaⁿ, tjañ'oom tyochjoo ñ'eⁿ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel.

22 Joo ncueel'ñeeⁿ m'aaⁿ Arquelao ts'iaaⁿ ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsotyeeⁿ Herodes. Sa̱a quia na jndii José na ljo', t'oom na nquiaⁿaⁿ na nncjaⁿ Judea. Mati s'aannda' Ty'ooots'om na tsoom'm ndaa na tancjaⁿ jo' jo'. Jo' chii tjaaⁿ cwiiicheⁿ ntyja, ts'ondaa Galilea.

23 Tjaaⁿ cwii tsjoom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñê. Na tuii na luaa' seicanda̱a'ñena' ñ'oom' Ty'ooots'om na tyoñe'quia profetas na nntseica-jndyuna' Jesús ts'aⁿ Nazaret.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñe Juan, toqⁿoⁿ na tyotseits'oomñê nn'aⁿ. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

2 Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

3 Cantyja 'naaⁿ Juan'ñeeⁿ na tyotseineiⁿ profeta Isaías, tsoom:

M'aaⁿ cwii ts'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom na jndei matseineiⁿ ndaana. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwje'cañoom nquii na cwiluiiñe na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na ñ'oom.”

4 Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuii ñequio soo' camello. Tyochu'tyeⁿ tsiaⁿaⁿ ñequio cwii tjaaⁿ.

Ndo' nantquie na tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ñequio tsiom' jndāa.

⁵ Ndo' jndye nn'aⁿ tsjoom Jerusalén ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oona na m'aaⁿ.

⁶ Seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán jndā na lcwe' n'omna jnaaⁿna.

⁷ Saā quia na nty'iaaⁿaⁿ na jndye nn'aⁿ fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aaⁿ na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaāana:

—O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na nnt'uiwi'na' jooyo'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aaⁿya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'ōots'om 'o. ¿Ñeeⁿ t'moⁿ ndaā'yo' na waa na nndāā nlui'n'maaⁿndyoy' nawi' na quia ndyoy'?

⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cal'a'yo' yuu na ya, quia jo' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'.

⁹ Meiⁿ ticalas'andyoy' cheⁿncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa tjaa na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiñê weloo welooya.” Candyeyoy' nntsjō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndāā nntseicwaqueⁿ Ty'ōots'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo', quia jo' n'ndiina' 'o.

¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tā cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā naya, maxjeⁿ nnt'uana'. Ndo' xeⁿ jndā t'ua n'oom'ñeeⁿ nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'ōots'om ñ'eⁿndyoy' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

11 Ja mayuu' matseits'ooⁿndyo 'o ñequio ndaa-tioo ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nqueⁿ t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na ññequiaya jona' na ññjoom.

12 Jnda jaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo' ee laxmaⁿyo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ hasta na nlju'ñ'eⁿ. Jnda chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa. Saa nchuaa'na' njñoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'o^oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom jona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom jona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'onⁿdaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom.

14 Saa tiñe'nquiaañe Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jnda tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo 'u meiiⁿ na matsona' na 'u catseits'oomndyu' ja.

15 T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee macaⁿna' na laa'ti' calacandaⁿndyo cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan.

16 Jnda na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿeⁿ quii' ndaa. Ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu

na cwiluiiñe Ty'oots'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm.

¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seinein Ty'oots'om. Tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ. Cantyja 'naaⁿ! jom mañequiaana' na neiⁿya.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Jnda jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tîcwaaⁿaⁿ, jnda chii jndyo na ñejnoom'm.

³ Ndo' tyje'cañoom tsaⁿjndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa catsa'ntjom' ljo'meiⁿ na catseicwaqueⁿna' tyoo' jooⁿa' na nlcwa'.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ! tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oots'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ.

⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luaa matso ñ'oom 'naaⁿaⁿ:

Nquii Ty'oots'om ñnequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

Ndo' nntyjee' lueena 'u
cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'q Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús cwii sjo nandye. Jo' jo' t'mooⁿ nnom cha'tsoti n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿñena' joo.

⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nntioo l'q' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'q Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Catseit'maaⁿndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta', ndo' macanda nnom nqueⁿ candi'ntjom'.”

¹¹ Quia jo' 'ndii tsaⁿjndii jom. Ndo' tqie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

*Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea.

¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saq taticaljoo'ñê jo' jo'. Tjaaⁿ na nljoo'ñê tsjoom Capernaum na m'aaⁿna' ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ Zabulón ñequio Neftalí.

14 Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntse-icandaḡñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

15 Nntseixueeñena' jo ndaḡ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaḡ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndaḡ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee,

ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán,

ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

16 Naⁿñeeⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿ! najaaⁿñe, saa je' je' jnda teitquoo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaḡana.

Ndo' mati m'aⁿna na manchjena' jona na wi' cwitjoomna,

saa je' jnda seicaxueeñena' jo ndaḡana.

17 Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Xjeⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeiiⁿ we nn'aⁿ na ñenquii ts'aⁿ ntseinda, Simón, tsaⁿ na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsaⁿñeeⁿ. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaaluee ee nn'aⁿ cwitjeii' calcaa jona.

19 Tso Jesús ndaḡana:

—Quiolajomndyo' ñ'eⁿndyo ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

20 Jona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naaⁿna, ty'ela'jomndyena ñ'eⁿñê.

21 Ndo' na tja tjatyeenⁿ ljeiiⁿ cwiicheⁿ we ts'aⁿ, ntseinda Zebedeo naⁿñeeⁿ, Jacobo ñ'eⁿ tyjeeⁿ Juan. Ñjomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naaⁿna ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'maⁿ Jesús jooⁿ.

22 Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'eⁿ tsoyena, ty'elajomndyena ñ'eⁿñê.

Jesús ma'mooⁿ ndaa jndye nn'aⁿ

(Lc. 6:17-19)

23 Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina.

24 Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaa Siria. Naⁿñeeⁿ tquiochona cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ na cwitjoom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwilei'cho jndyetia joo, ñ'eeⁿ nn'aⁿ na maleiñ'oom tycuwee', ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwitjoom tycutqueeⁿ. Sein'maaⁿ jooⁿ.

25 Jo' chii t'maⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa njoom Decápolis, ñ'eⁿ tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom na wacatyeeⁿ cjoo' ta

1 Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'aⁿ, tjawaaⁿ cwii ta. Jndaⁿ na tjacjom, ty'entyja' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

2 Tooⁿ'oⁿ na t'mooⁿ ndaana.

*Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ
(Lc. 6:20-23)*

3 Tsoom:

—Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwila'noⁿ
na nty'iaandye jo nnom Ty'oots'om, ee naⁿñeeⁿ
cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

4 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om
cantyja jnaaⁿna, ee quia ññequiaa Ty'oots'om na
t'maⁿ n'omna.

5 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na
cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oots'om ee nndaana
na nnc'omna tsjoomnancue xco.

6 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿna
cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñe'cwena ee
na ntyjaa' n'omna na nndaa n'l'ana yuu na
maty'iomyana'. Ee candaa'ya ññequiaa Ty'oots'om
na cwicantyyjaa' n'omna.

7 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na wi'
n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom
joona.

8 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na lju' naquii'
n'om, ee nnty'iaa ndaana nquii Ty'oots'om.

9 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa
na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oots'om
joona ntseinaaⁿ.

10 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwintyjo
nc'iaana joona nc'e na m'aⁿna cantyja na
maty'iomyana', ee la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ cantyja na
matsa'ntjom Ty'oots'om.

11 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jnaaⁿ
nn'aⁿ 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na

cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'a'nyo' cantya 'na'ya.

12 C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na nei'yo' ee t'maⁿ naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'aⁿ profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om tandyo xuee, cwii tjocheⁿ na nntjom' o nawi'ñeeⁿ.

Cwiluiindyo tsjaa'chje' ndo' chom

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'O cwiluiindyo' tsjaa'chjeⁿ, saa xeⁿ na jnda jlui' na chje'na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichje'nnda'na'? Mei'chjoo tjaa yuu cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwitye'nquiee' nn'aⁿ ndo' cwicandyuena joona'.

14 'O cwiluiindyo' chom na cwiwixuee jo ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyeeⁿ xqueⁿ ta, xocandaꞗ nncwanty'iu juuna'.

15 Mati xotseicw'aa ts'aⁿ cwii xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom castom. Maxjeⁿ nntseintya ts'aⁿ juuna' cha ya nntseixueena' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ naquii' w'aa.

16 Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaa nn'aⁿ cha nla'noⁿna na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantya 'na'yo' nla't'maaⁿndyena Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

Ma'moⁿ Jesús cantya 'naa' ljeii na matsa'ntjomna'

17 Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyoo na nntseityuui'a chiuu waa na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, meiⁿ

ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyoo na nntseicandaya joo^{na}' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'cheⁿ ñe'cat'moo^{na}'.

18 Ee mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, yocheⁿ na ndicwaⁿ waa tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' meiⁿcwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, hasta xjeⁿ jnda jluu'ljuu'ñ'e^{na}'.

19 Nc'e na luaa', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na titseicanda cwii ñ'oommeiiⁿ na cachjoo^{na}', ndo' ma'mooⁿ ndaa nc'iaa^{na}'aⁿ ya meiiⁿ tila'candana juuna', tjaa yuu l'ueñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Saa 'ñeeⁿ juu na matseicanda ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'moⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

20 Jo' chii candye'yo' nntsjo^o, xeⁿ tila-canda^{na} ndyo'ti'yo' jo nnom Ty'oots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonnda^{na} ntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjoom. Maca^{na}' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nl'a'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿ'ñeeⁿ.

*Ma'moⁿ Jesús na tila'wjaaya nc'iaaya
(Lc. 12:57-59)*

21 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaa welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiitye^{na}' juu."

22 Jo' chii ndye'yo' nntsjo^o, meiiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiitye^{na}' jom. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ

ñ'omjnaaⁿ¹ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñê juuna' naquii' chom b'io.

²³ 'Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaa' Ty'o_ots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia' ñ'eⁿndyu',

²⁴ quia jo' ca'ndii' 'naⁿ jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoyaandyo' ñ'eⁿ x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na nñequiaa' cwentaa' Ty'o_ots'om.

²⁵ 'Yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ, queⁿndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'eⁿ x'ia' cha tints'aana' na juu ts'aⁿ na m'aⁿ'ntiaa'ndyo' ñ'eⁿñe nntseiquioom 'u l'o jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ nñequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro, Ndo' joona mana nntuee'na 'u w'aancjo.

²⁶ Mayuu'cheⁿ matsjoo njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ

²⁷ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'aⁿ na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'eⁿ cwi-icheⁿ ts'aⁿ."

²⁸ Saã nndye'yo' nntsjoö, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwe' manty'iaa' cwii yuscu na matseiqueeⁿ ts'oom juu, maxjeⁿ matsona' na mam'aaⁿyaanⁿ ñ'eⁿñe ee na luaa' matseitioom.

²⁹ 'Macwe' jo' xeⁿ cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoöndyu' nnom Ty'o_ots'om, queⁿ cheⁿncu' xjeⁿ cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna'

cha taxocatseitjoo_ondyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacanda_{aa}'ndyu' saa nncu' nluin'maaⁿndyu'. Ndo' xeⁿ tiñe'queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ', meiiⁿ na canda_{aa}'ndyu' ñe'c'oom', meiⁿchiuucheⁿ b'io nncju'na' 'u.

³⁰ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matseitjoo_ondyu' nnom Ty'o_ots'om jnaaⁿ ts'o' ntyjaya, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na matyjee' ndo' matquei' juuna' cha xotseitjoo_ondyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacanda_{aa}'ndyu' saa nncu' nluin'maaⁿndyu'. Ee xeⁿ tiqueⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ', meiiⁿ na canda_{aa}'ndyu' ñe'c'oom', maxjeⁿ nncju'na' 'u b'io.

Ticat^o'ndye nn'aⁿ na jnda t'unco
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa Moisés na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyuyii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', tsaⁿñeeⁿ nnoom'm na nluui ljeii cantyja na mat^o'ñê ñ'eⁿ scoom'm.

³² Saa je' candye'yo' ñ'oom na nntsjo_o nnc_o. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyuyii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', cwii na meiⁿnquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwiiⁿcheⁿ ts'aⁿ, cha'cwijom nqueⁿ mach'eeⁿ na c'oomya scoom'm ñ'eⁿ cwiiⁿcheⁿ ts'aⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsona' na cwe' m'aⁿyana.

Ma'm^o' Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'o_ots'om

³³ 'Mati jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo ndaa welooya na matsona': "Tilqueⁿtyeⁿ ñ'oom na ntyji'ya' na xonda_{aa} nntseicanda_{aa}'ndyu', saa ñ'oom na jnda tqeⁿtyeⁿ, catseicanda_{aa}'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'o_ots'om."

34 Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'ōōts'om. Ee jom tjacantyja na t'maⁿ cwilui-iñê. Mati meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiiñena' ndio 'naaⁿ'aⁿ, ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'ōōts'om.

35 Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ Ty'ōōts'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'ōōts'om. Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñeeⁿ cwiluiiñena' tsjoom' nguii Ty'ōōts'om na matsaⁿntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'ōōts'om.

36 Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿ cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixmaⁿ na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meiiⁿ ñe'cwii sooxqueⁿ. Macanda nguii Ty'ōōts'om nndaⁿ nnts'aaⁿ na ljo'. Jo' chii na nntsu' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na matsu' jii' Ty'ōōts'om.

37 Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom na nntseicwaljo'ti' na nntseijndeii' 'ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'ōōts'om, ñ'oom'ñeeⁿ cwinaⁿna' na m'aaⁿ nguii tsaⁿjndii.

*Tical'ueendyo na nnjoom na cwita'wi' nn'aⁿ jaa
(Lc. 6:29-30)*

38 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo na matsona': "Cwaaⁿ cwii nnom nawi' mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, mati nleijndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnom x'iaaⁿaⁿ seiquiee'ñê, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaaⁿaⁿ tcoom, maxjeⁿ mati jom majo'ti catjoom."

39 Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'aⁿ 'u. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mmeiⁿ nda' ntsmaⁿ ntyjaya, mati ntyjatymaaⁿ quiaa' na mmeiⁿeⁿ nda'.

40 'Ñeeⁿ juu na maqueⁿ ñ'oom nacjo' na ñe'cuee' ñ'oom 'u wats'iaaⁿ ñe'cwjeeⁿeⁿ cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'.

41 'Ñeeⁿ juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'eⁿñê na ncja'chu' xuu 'naaⁿaⁿ cwii kilómetro, cja' meiiⁿ we.

42 Ts'aⁿ na macaⁿ 'naⁿ njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'aⁿ na macoⁿ, nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

*C'ōōⁿya na wi' n'ōōⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)*

43 'Mati 'o jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia' ndo' catseitaa' ts'om' ts'aⁿ na jndoo' 'u."

44 Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo' 'o. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'ōōts'om cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'wi' 'o.

45 Quia jo' nluindyoy' ntseinda Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee. Ee jom mach'eeⁿ na manty'iaa' ñe'quioom' 'naaⁿaⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na wi'ndye. Ndo' matseicuaa'aⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a

na maty'iomyana', ndo' nn'aⁿ na cwil'a na ticaty'iomyana'.

⁴⁶ Ee xeⁿ macandā nn'aⁿ na wi' n'om 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom?

⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyo', ¿yuuwaa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'aⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om.

⁴⁸ C'om'yo' na candaā' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xeⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, candaā' m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

6

Ma'moⁿ Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Queⁿyo' cwenta quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyana', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa nn'aⁿ, ee xeⁿ na ljo', tjaa'naⁿ naya 'naⁿ'yo' jo nnom Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

² Cwe' nc'e jo' quia mache' naya cwii ts'aⁿ, catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñeeⁿ, cha queⁿ nn'aⁿ cwenta ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Mayuu'cheⁿ nntsjoō ndye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na cwita'ntjomna.

³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'aⁿ, tica'moⁿ na nljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiiⁿ ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom ñ'eⁿndyu'.

⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotye' na manty'iaaⁿ'aⁿ ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanqaⁿya nnom Ty'oots'om (Lc. 11:2-4)

⁵ 'O quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Ee joona jeeⁿ ya nquiuna na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ cwimeintyjee'na, cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona jo' na cwita'ntjomna.

⁶ Saa 'u je', quia matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' 'ndyoots'a', ndo' catseineiⁿ nnom Tsotye' na m'aaⁿ na titquioo'ñe. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñê, nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

⁷ 'Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xjeⁿ quil'a nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ Ty'oots'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañeeⁿ.

⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotye'yo' ntyjiijndaa'ñê cwaaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' 'o cwii tjocheⁿ na cwitaⁿ'yo' nnoom.

⁹ Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, luaa candu'yo':

Tsotyayâ na m'aaⁿ cañoom'luee,
ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluii cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue
cha'xjeⁿ na macwiluii cañoom'luee.

11 Quiaa' nantquie 'naⁿ na macaⁿna' jâ xuee je'.

12 Catseit'maⁿ ts'om' jâ natia na jnda l'aayâ
cha'xjeⁿ jâ cwilat'maⁿ n'o^oyâ nn'aⁿ na
cwila'tjoondye ndaayâ.

13 Cateijndei' na ticjaachuuna' jâ na nl'aayâ yuu na
ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naaⁿ juu na-
tia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiluiindyu'
na matsa'ntjom', ndo' cwiluiindyu' najndu',
ndo' tseixmaⁿ na catseit'maaⁿñena' 'u. Amén.

14 'Xeⁿ 'o cwilat'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ na
cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo'
na m'aaⁿ cañoom'luee, nntseit'maⁿ ts'oom 'o na
cwila'tjoondyo' nnoom.

15 Saa xeⁿ 'o ticalat'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na
cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo'
xocatseit'maⁿ ts'oom 'o jnaⁿyo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe ts'aⁿ

16 'Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na
taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caliu nn'aⁿ na
ljo' cwil'a'yo'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'ayana
taquiomya ndaana, cha ca'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na
cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'cheⁿ nndye'yo'
nntsjo^o, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye
nn'aⁿ joona, jo' na matseinoomñena' na
cwila'cwe'jndo'ndyena.

17 Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cw-
jaa'ndyu' ncheⁿ xqueⁿ, camaⁿ njom',

18 cha ticwitquioo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na
matsei'cwejndo'ndyu', macandaⁿ nquii Tsotye'

na m'aaⁿ na titquioo'ñê nlqueeⁿ cwenta. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñê, nntio'naaⁿñê 'u.

Jeeⁿ jnda naya 'naaⁿ ts'aⁿ cañoom'luee
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Tilatjom'yo' 'naⁿ na jdana' nnom tsjoom-nancue yuu m'aⁿ canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nlquii ch'meiⁿ, ndo' yuu na nnda^a nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii'na joona'.

²⁰ Saa joo naya 'naⁿyo' na quit'maⁿ n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'.

²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara
(Lc. 11:34-36)

²² 'Quia na mandí' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tqiuoo'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'noⁿl ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeina' cha'waa na m'aaⁿl.

²³ Saa xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnnom na m'aaⁿ na nchjaaⁿl. Ee meiiⁿ na mandí' ñ'oom'ñeeⁿ saa xeⁿ tixocatsei'noⁿl na mayuu' juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿl cha'cwijom na jaaⁿñeñ'eⁿ.

Xondaq nndya'ntjooⁿya ndaa we patrom
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nnda^a nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiiⁿcheⁿ. Oo

nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiicheⁿ til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naaⁿñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'o^oots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xonda^a nndye'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'o^oots'om mach'eeⁿ cwenta ntseinaaⁿ
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', nndye'yo' nntsjo^o: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwitando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaaⁿndyo'. Ee Ty'o^oots'om mantyjeeⁿ cantyjati na cwitando'yo' majndei- iticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta cha'waandyo' 'io, majndeiiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'.

²⁶ Queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwinomyo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Sa^a meiiⁿ na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa'jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa.

²⁷ Mati ¿cwaaⁿ cwiindyo' 'o nnda^a nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jeeⁿ jndye matseitiuu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiuu na nleitsaaⁿndyo'? Queⁿ'yo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jnda^a, ya cwiwijdana'. Neiⁿncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluii liaana'.

²⁹ Sa^a nndye'yo' nntsjo^o: Juu rey Salomón meiiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tjacantya na ya 'naⁿ na tyolei- chom, sa^a tîcatseijomna' na neiⁿncoo' liaⁿ'aⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa'meiⁿ'.

30 Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'o^oots'om ljaa' quii' jnda^ā na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcona', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo'.

31 Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaaaya?" oo nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoo na nleijndaa' liaaya?"

32 Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'o^oots'om. Saa nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ.

33 Saa najndyee quiandyo' na nntsa'ntjom Ty'o^oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' ññequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na macaⁿna' 'o.

34 Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na nlcaⁿna' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiuu cwenta'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawil' na chuuna' cwenta'yo'.

7

Til'uee'ndyo jnaaⁿ nn'aⁿ

(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Til'uee'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o cha ticu'xeⁿ Ty'o^oots'om 'o.

2 Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nci'aa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'o^oots'om na nncu'xeⁿna' 'o. Ndo' cha'xjeⁿ na cwitjei'yo' cwenta na cat'uiina' nci'aa'yo', malaa'ti' nnts'aaⁿ ñ'eⁿndyo'.

³ ¿Chiuu na jeeⁿ maqueⁿ cwenta meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' manncu'ti' tiqueⁿ cwenta na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saꞗ meiⁿchjoo tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'.

⁴ ¿Aa nntsu'yu' nnom x'ia': “Cwa, quiaa' na nncwjiia' ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'”? Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'.

⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwji'jndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tqiuo'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia'.

⁶ Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xmaⁿna' ndaa nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'oꞗts'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom'joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'a'yo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xmaⁿna' cwentaa' Ty'oꞗts'om ndaa calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'queⁿyo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaa naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaa calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntyueyo' joona'.

Cataⁿ'yo' nnom Ty'oꞗts'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ñequii'cheⁿ cataⁿ'yo' nnom Ty'oꞗts'om quia jo' nnda'yo' juu na cwitaⁿ'yo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'maⁿ'yo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'.

8 Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'o^ots'om, maxjeⁿ nnc'o'ñoom juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, maxjeⁿ nljeiiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'o^ots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

9 '¿'Ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ññequiaa'yuy' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'.

10 Ndo' xeⁿ macaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ññequiaa'yuy' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'.

11 Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyoy', xeⁿ manquiu'yo' na ññe'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majndeiticheⁿ nguii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ññequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaa nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

12 'Quia jo' meiⁿnquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyoy' majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye jona. Ee laa'ti' matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'o^ots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquiqa'a 'ndyoots'a na cantuu

(Lc. 13:24)

13 'O catsaqui'e'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'o^ots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'.

14 Saa 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saa tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-44)*

15 'Cal'a'yo' cwenta ñequio joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna 'o na ndoo' jeeⁿ nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsmaⁿ saa naquii' n'omna laxmaⁿna na wi'ndyena cha'cwijom lobo.

16 Nnta'jnaⁿ'yo' 'ñeeⁿ joona quia cwiqueⁿ'yo' cwenta chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicjoo ts'aⁿ tauva l'oönioom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'aⁿ tahigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'.

17 Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' ta na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' ta na tis'a.

18 Ts'oom na ya xocue' ta na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' ta na ya.

19 Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa ta na ya, cwit'uana', jnda chii cwituee' nn'aⁿ juuna' quii' chom.

20 Luaa' waa na nnta'jnaⁿ'yo' naⁿ'ñeeⁿ, ee m'moⁿna' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiiana quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

*Ticha'tsondye nn'aⁿ laxmaⁿna cantyja na
matsa'ntjom Ty'o^ots'om
(Lc. 13:25-27)*

21 'Majndye nn'aⁿ cwilue nnooⁿ Ta, saa ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. Ñequii'cheⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, naⁿ'ñeeⁿ nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom.

22 Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, majndye nn'aⁿ nluena nooⁿ: "Jeeⁿ 'u Ta, ¿aa nchii

jnda tquiaayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio najndei
na matsei'xmaⁿ ndo' tjei'â jndyeta naquii' n'om
nn'aⁿ, ndo' l'aayâ jndye 'naaⁿ ñequio najndu' nncu'
na tixocaluiina' cantya najndei na matseixmaⁿ
ts'aⁿ?"

²³ Quia jo' nnc'oya ndyuee naⁿñeeⁿ, nntsjõ:
“Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa 'ñeeⁿ 'o. Quindyoyo'
nacañomya, 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo'.”

Chiuu waa na tjaluii we w'aa
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjõ
nmeiiⁿ ndo' matseicandā joona', matseijomna'
tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa
waa' nacjoo' tsjo't'maⁿ na tyeⁿ wacatyeeⁿ.

²⁵ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tiao jndye jn-
deii, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, saā tiquioona' ee na
t'uiityeⁿna' nacjoo' tsjo'ñeeⁿ.

²⁶ Saā ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na
matsjõ ndo' titseicandā joona', matseijomna'
tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa
waa' nacjoo' tei'.

²⁷ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tiao jndye jndei, te-
icaljoona' w'aa'ñeeⁿ, mana tioona'. Ndo' mat'maⁿ
tsuu cantya 'naaⁿ w'aa'ñeeⁿ.

²⁸ Quia na jnda jnda seineiⁿ Jesús cha'tso
ñ'oommeiⁿ, nn'aⁿ na jndyendye jeeⁿ tjawee'
n'omna ñ'oom na t'mooⁿ ndaana.

²⁹ Ee tyo'mooⁿ na waa najndei na matseix-
maaⁿ, nchii cha'na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om
cantya 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

8

*Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra**(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

¹ Quia na jndyocue Jesús ta na tjaaⁿ, jndyendye nn'aⁿ tquiontyjo naxeeⁿeⁿ.

² Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Ta, ntyjii na 'u nnda^a nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

³ Ndo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ, tyenquoom'm tsaⁿñeeⁿ, matsoom nnom:

—L'ue ts'ooⁿ. Can'maⁿ.

Ndo' mañoom' n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ, mana tsu tycu lepra.

⁴ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjo^o, meiⁿcwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Sa^a cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na saⁿntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na' ndaa^a nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

*Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano**(Lc. 7:1-10)*

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquiee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom.

⁶ Tso:

—'U Ta, moso 'naⁿya macanda^a cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo tycutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'õ capeitaⁿ, tsoom:

—'U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya.

⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nncõ m'aⁿ sondaro na matsa'ntjõⁿ. Quitsjõõ nnom cwii joona: “Cja' luaa’”, ndo' wjaa. Quitsjõõ nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa’”, ndo' ndyo. Quitsjõõ nnom cwii cwii moso 'naⁿya: “Catsa' ts'iaaⁿwaa’”, ndo' nts'aa.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoõ, meii' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿl.

¹¹ Candye'yo' nntsjoõ, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quiom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quiom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsa'ntjom Ty'oõts'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ.

¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oõts'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantyja na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinqiiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xjeⁿ na jndaⁿ seiyu', maxjeⁿ jo' nluui. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Tjaquiee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿ tsaⁿñeeⁿ cjo'o' jnduu. Matseicona' juu.

15 Tyenquoom'm ts'o' tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicona' juu. Teicantyja, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Quia na jnda tmaaⁿya, tquriocho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyeta na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii sa'ntjoom na calui' jndyeta, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii.

17 Luaa' tuii cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'o'oots'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquityeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeiⁿ n'o'oⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñejleichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿ Jesús

(Lc. 9:57-62)

18 Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee.

19 Ndo' tjantyjaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ meiⁿyuucheⁿ na wja'.

20 T'o' Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantquiaayo', saⁿ ja

na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndyā, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om' na nndi'ntjōⁿtyā nnom tsotyā, hasta xeⁿ jnda ty'iuuya jom, quia jo' yuu' je' ññ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'naⁿya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii' na jona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyō.

*Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³ Quia jo' tuōōⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

²⁴ Luaa tuii, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ jndeiⁿ nnom ndaaluee, mawaa na wjaanch-jeñe nmōⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom.

²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maaⁿndyu' jaa, manncwjaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ōots'om, ¿chiiu na cwilacatyuendyo'?

Ndo' teicantyyaaⁿ, seitiaaⁿl'aⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'.

²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtona' naⁿñeeⁿ, jluena:

—¿'Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿl' na jeeⁿcheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

*Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ naⁿjndii naquii' n'om
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ naⁿjndii ty'ecatjomndye jom. Jlui'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya' wjeena hasta leicanda^a nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ.

²⁹ Luaa tuii, jndei jla'xuaana, jluena:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'o^ots'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wi' jâ, meiiⁿ tyoowe'ntyj^o xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matqui^oo^oti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'.

³¹ Ndo' naⁿjndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji' jâ naquii' n'om naⁿm'aⁿ, quiaa' ñ'om' na nntsaquia^aâ naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom nda^aana:

—Cwa, catsa'yo'.

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿnquioyo', mana tei'tyu'yo' 'ndyoo ndaaluee. Tjajo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equie'na quii' tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiuu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiuu waa na n'maaⁿ we naⁿñeeⁿ na tyolei'cho naⁿjndii.

³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús.

² Ndo' tquiñoñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'maⁿ cwila'yuy'a n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'o^onya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwiluiñê ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.”

⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo?

⁵ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjo^o nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndei'tina' na nntsjo^o quicantyyaaⁿ, cjaacaⁿ?

⁶ Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'mooⁿnya ndaaⁿ'yo' na waa na jndo na matseixmaⁿya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, quicantyja', catseilcwiindyu' tsuee 'naⁿ.
Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyjaaⁿ, mana tjaaⁿ waⁿ'aⁿ.

⁸ Ndo' tmaaⁿ! nn'aⁿ na nty'iaa na luaa',
tyueneiiⁿ na ndo' tyola't'maaⁿ ndyena Ty'o^oots'om
na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeina'
nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jlui' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ ja
na jndyuya Mateo. Wacatyaaⁿ w'aa yuu cwitioom
nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom
no^ooⁿ:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na
mats'aa.

Mañoom' teicantyjaya, tjo^tseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuii, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa
w'aya. Ndo' naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ
cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye
nnom Ty'o^oots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos,
ñe'naaⁿ! meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

¹¹ Sa^a quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa'
mach'eeⁿ, ta'x'eena ndaa^a nn'aⁿ na cwila'jomndye
ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿ'yo' ñequio
naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ cwentaa' gobier-
nom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom
Ty'o^oots'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjo^ondyena ts'aⁿ na mach'ee
nasei. Sa^a nn'aⁿ na wii tjo^ondyena tsaⁿ'ñeeⁿ.

13 Waa ñ'oom' Ty'oots'om na luaa matsona':
 “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo'
 nc'iaa'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na
 cwila't'maaⁿndyo' ja.”

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'noⁿyo' ljo' ñe'ca'moⁿ
 ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyoo na nncwaⁿya
 nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyoo na
 nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

¿Aa macaⁿna' na nla'cwejndo'ndye nn'aⁿ?
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom
 na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús.
 Tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—¿Chiuu na já ñequio nn'aⁿ fariseos jndye ndii'
 cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye
 ñ'eⁿndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

15 T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, seineiⁿ ñ'oom
 tjañoom':

—Joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ nquii ts'aⁿ
 na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna
 yocheⁿ na cwiwit'maaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ
 quii'ntaaⁿna? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee
 na nncwji'na' juu ts'aⁿ na macoco quii'ntaaⁿna.
 Quia ljo'cheⁿ nnc'omna na chjoo' n'omna ndo'
 nla'cwejndo'ndyena.

16 Quia jo' seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja
 'naaⁿ ñ'oom xco na jndyoñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomyana' na nntseyo ts'aⁿ liaa ntsaa
 ñ'eⁿ cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ. Ee xeⁿ na
 ljo' nnts'aa, nncjaateii liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa
 ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'.

17 Meiⁿ xocatiom ts'aⁿ winom xco ts'om tjaⁿ na jnda teil'ue, ee xeⁿ na luaa' nts'aa ts'aⁿ, nty'ioo' tjaⁿ, mana cwiwindaa'ñ'eⁿ juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxjeⁿ nntiom ts'aⁿ winom ts'om tjaⁿ xco ndo' laa'ti' meiⁿ tjaⁿ xocwi'ndaa' meiⁿ winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Yocheⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xeⁿ wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaaⁿaⁿ. Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

19 Ndo' teicantya Jesús, tjantyjoⁿ naxeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.

20 Luaa tuii, jndyontyjo cwii yuscu naxeⁿ Jesús na nioom wii'. Yuscuñeeⁿ jnda canchoo'we chu na tyoocameintyjee' na cwicaa nioom'm. Jndyot-seicandyoo'ñê, t'ueeⁿ 'ndyoo liaa' Jesús.

21 Ee seitioom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na nndaⁿ ñequiuu'a liaⁿaⁿ, quia jo' nn'maⁿya.”

22 Taqueⁿ Jesús nty'iaaⁿaⁿ yuscuñeeⁿ. Tsoom nnom:

—U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jnda n'maⁿl.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ.

23 Jnda tuee' Jesús waa' Jairo'ñeeⁿ, tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa. Nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwitjoⁿ nmaaⁿ, ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tacwaxua ndyuee.

24 Tsoom ndaⁿ nañeeⁿ:

—Calui'yo', ee nchii na jnda tue' yuscuchjoom'aaⁿ. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teinconajom.

²⁵ Jnda na tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ, tjaqueⁿeⁿ yuu ndii' ts'oochjoo, t'ueeⁿ ts'o. Teintyja yu'ñeeⁿ.

²⁶ Cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ t'om ñ'oom na tuii na luaa'.

Sein'maⁿ Jesús we naⁿnchjaaⁿ

²⁷ Na mawjaati Jesús ty'entyjo we naⁿnchjaaⁿ naxeeⁿeⁿ. Jndeiit tyola'xuaana, tyoluena:

—Ta, 'u na cwiluiindyut tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ naxeeⁿeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Aa cwilayu'yo' na ndaa nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na ndaa nntsa'.

²⁹ Quia jo' tyenquiom'm lua'ndaana, tsoom:

—Cats'aana' cha'xjeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaa naⁿñeeⁿ. Ndo' tqueⁿtyeⁿ Jesús ñ'oom ndaana, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ ticalaneiⁿyo' nnom 'ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jlui' naⁿñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿñeeⁿ, luaa tuii, tquiõ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu.

³³ Quia na jnda tjeiiⁿeⁿ jndyeta naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luaa'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantyja najndeii nquii na cwiluiitquieñe ndaa naⁿjndii, jo' na macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii cwii nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'.

³⁶ Quia na nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿ'ñeeⁿ ee cwe' m'aⁿntjeiⁿtona ndo' tjaa 'ñeeⁿ na nnteijndeii joona. Laxmaⁿna cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nteix'ee.

³⁷ Quia jo' tooⁿoⁿ na ma'mooⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na ndye ñ'oom' Ty'oots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuu'ndye ndaana. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿntjom ti-jndyendyena.

³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwentaaⁿaⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyjeendye ntjoom'm.

10

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluindyē apóstoles

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿñê já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeií na matseixmaaⁿ ndaayâ na catjeii'â jndyētia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿyâ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeií n'omna na maquiina'.

² Nmeiiⁿ ncuee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Najndyēe Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo,

³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñōⁿ ts'iaaⁿndaā nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo,

⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendyē

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já jñom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meiⁿcwii tsjoom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos.

⁶ Saā catsa'yo' na m'aⁿ nn'aaⁿya, nn'aⁿ Israel na cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsu-undyē.

7 Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ.

8 Cala'n'ma'yo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' na'ndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xjeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, malaa'ti' quia' 'o na ndaa nt'omcheⁿ.

9 Tintsacho'yo' s'om cajaan, meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'.

10 Meiⁿ chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meiⁿ lcoom, meiⁿ ts'ooml'eii. Ee ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Ty'oots'om, tseixmaaⁿ na co'ñoom na nleil'uee'ñê na maca'na' jom.

11 'Ndo' meiⁿyuucheⁿ na nntsaquie'yo', meiiⁿ tsjoom t'maⁿ, meiiⁿ tsjoom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' 'ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na ya ts'aⁿñe. Waa' tsaⁿñeeⁿ jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ.

12 Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñeeⁿ, candu'yo' ndaa nn'aⁿ na Ty'oots'om matio'naaⁿñê joona.

13 Ndo' xeⁿ w'aa'ñeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye, quia jo' nluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oots'om joona. Saã xeⁿ tic'omna na ya nn'aⁿndyena, quia jo' tixocaluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo'.

14 Ndo' xeⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñeeⁿ oo tsjoom'ñeeⁿ cala'quia'yo' ts'ojndaã na chuu'nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luaa' cwicalui'yuu'na'

na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom' Ty'o_ots'om na cwiñe'quia'yo'.

15 Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo_o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'o_ots'om nn'aⁿ, mat'manti nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ yuu na tîcato'ñoom nn'aⁿ ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'aⁿ ndyuua Sodomã ñequio Gomorra na teiyo seityuui' Ty'o_ots'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye naⁿ ñeeⁿ.

Nlco'wi'na' 'o

16 'Queⁿyo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Cwiluiindy^o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'aⁿna' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa mayaⁿyo' cha'na catu'.

17 Matsjo_o cal'a'yo' cwenta naⁿñeeⁿ ee nnc'oochona 'o ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndo' nla'sei'na 'o meiiⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna.

18 Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaaⁿ gobiernom ñequio jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyeti nc'e cwila'xmaⁿyo' cwentaya. Jo' na nñequiaana' na wanaaⁿ na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoocandaa ñ'oom' Ty'o_ots'om.

19 Saaⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiuuya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'o_ots'om m'mo_oⁿ naquii' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' quia na je' mamacaⁿna' na nntjei'yuu'ndyo'.

20 Ee ñ'oom na nndu'yo' nchii na jnd_o' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'o_ots'om nntseijn_oⁿo_oⁿ n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo'.

21 'Ee ntseinda ts'aⁿ nñequiana cwenta tyjeena na nla'cuee' naⁿmaⁿn'iaaⁿ juu. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nñe'quiiana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo tyendyeena cha cwje naⁿñeeⁿ.

22 Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndoona 'o, nc'e na cwilaxmaⁿyo' cantyja 'naⁿya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyo hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñe.

23 Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿyo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwiicheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo, tyoolui'ñ'eⁿ njoom ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'aⁿ ndo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjandda'a.

24 Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyo ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ticaluiit'maⁿñê, ee nquii maestro 'naaⁿaⁿ cwiluiit'maⁿñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandiantjom ticaluiit'maⁿñê, ee nquii patrom 'naaⁿaⁿ t'manti cwiluiiñe nchiiti jom.

25 Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ matsona' na catjoom cha'xjeⁿ na matjom maestro 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandiantjom maty'iomna' na cjaawinoom cha'xjeⁿ na mawinom ts'aⁿ na mandiantjoom nnom. Ndo' nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa, xeⁿ nlue nn'aⁿ na cwiluiiñê tsaⁿjndiitquiee, majndeiticheⁿ tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ waⁿaⁿ.

*Ñeeⁿ juu laxmaaⁿya na c'ooⁿya na nquiaaya
(Lc. 12:2-9)*

26 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'aⁿ 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aaⁿna' je', maxjeⁿ nleitquioo'. Ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ cwii na cwe' nty'iu tuii na tixocwitquioo'na'.

27 Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseinaⁿya ndaa'yo', 'o calaneiⁿ ndyeyu'yo' ndaa nn'aⁿ. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'aⁿ.

28 Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaⁿ nla'catsuuna añmaaⁿ nn'aⁿ. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'o^ots'om ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm ts'aⁿ quii' b'io, na nntsuuñe añmaaⁿ ts'aⁿ na macanda.

29 'O manquiu'yo' na meiⁿchjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nquii Tsotyeyo' Ty'o^ots'om mach'eeⁿ cwenta jooyo'. Meiⁿcwiindyeyo' xocue' na ticaljeiiⁿ.

30 Mati ticwii cwii soonqueⁿyo' majndaa' nty-jeⁿ ljo' joona'.

31 Cwe' jo' tilacatyuendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjeⁿ nchiiti cantsaa nch'u.

*Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesucristo
(Lc. 12:8-9)*

32 'Ndo' meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, ja nncwji'yuu'ndyo na mawajnaⁿa jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee.

33 Saa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nncwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nncwji'yuu'ndyo na ticwajnaⁿa jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee.

*Cantyja 'naaⁿl Jesús matoⁿ'na' nn'aⁿ
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na ya nnc'om nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ee ja nchii na jndyoo na caljoya n'om nn'aⁿ ñequio nc'iaana. Ee cantyja 'naⁿya nnc'om nn'aⁿ na jndoondye ntyjeena.

³⁵ Ee cantyja 'naⁿ ja nntoⁿ'na' tsaⁿs'a ñ'eⁿ tso-tyeeⁿ, mati tsaⁿscu ñ'eⁿ tsoñeeⁿ, ndo' tsaⁿnntsa ñ'eⁿ staxeeⁿeⁿ.

³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo, nquiee nn'aⁿ waⁿaⁿ nla'jndoona jom.

³⁷ Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na jndati ntyjii tsotye, tsondyee, nchiiti ja, tsaⁿñeeⁿ titseixmaaⁿ na nnc'oomñe cwentaya. Mati juu ts'aⁿ na jndati ntyjii ñ'eⁿ ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'eⁿndyo ja, tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nnc'oomñe cwentaya.

³⁸ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe cantyja na mats'aa, xeⁿ tiljoya ts'om nawi' na matjom cantyja 'naⁿya, meiiⁿ cue', tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nntseixmaaⁿ cwentaya.

³⁹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, nlui'n'maaⁿñe tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñê.

*Naya na cwicandaa nn'aⁿ
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na matseiljo ja, mati matseiljo tsaⁿñeeⁿ Tsotyaya na jñom ja.

41 Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom' Ty'o_ots'om, juu naya na macan-daa' cwii profeta, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaaⁿaⁿ na ya mach'ee tsaⁿñeeⁿ, mañjuu naya na macan-daa' ts'aⁿ na ya mach'ee, majo'ti nda' tsaⁿñeeⁿ.

42 Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee naya meiiⁿ ñe'chjoowi' ndaatoo teiⁿ na nnc'uu cwii ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe nc'e na matseijomñe ñ'eⁿndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ waa naya 'naaⁿaⁿ.

11

Juan jñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Lc. 7:18-35)

1 Quia na jnda t'moⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaa já nn'aⁿ na canchoo'wendye na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia jo' jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tjaaⁿ na m'mooⁿ ndo' na ññequiaaⁿ ñ'oom naquii' njoom ndyuaa'ñeeⁿ.

2 Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús.

3 Jluena:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwicheⁿ?

4 T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ.

5 Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Nn'aⁿ na ñet'om na nt-jeiⁿ nc'ee' je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandye jnda macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona.

6 Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'naⁿya ee juu xotseijnaaⁿ'na'.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

7 Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'.

8 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nqui'u'yo' na macandaⁿ nn'aⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana.

9 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'maⁿti cwiluiñê nchiiti nt'omcheⁿ profeta.

10 Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'na'. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaa-jndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ, cha
 nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na
 nncue'cañoom'.

11 Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo̅o, tijoom
 ñeteitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe
 quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan,
 ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Saa meiiⁿ na
 ljo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na jnda̅ tjaquiee'ñe
 cantyja na matsa̅'ntjom Ty'o̅ots'om, meiiⁿ tit'maⁿ
 cwiluiiñe, saa̅ t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti Juan.

12 Ndo' seineiⁿti Jesús, toom:

—Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe
 nn'aⁿ teitquioo' na cwila'jnda̅ nn'aⁿ na
 nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa̅'ntjom
 Ty'o̅ots'om hasta xjeⁿ je'. Ndo' naⁿñeeⁿ cwiqueⁿ
 n'omna na nnaⁿjnda̅na cha nnda̅a̅ nla'xmaⁿna
 cantyja 'naaⁿ juuna'.

13 Cha'tso ñ'oom' Ty'o̅ots'om na tyot-
 jeii'yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tqeⁿ
 Moisés tjoom' t'mooⁿna' cantyja na matsa̅'ntjom
 Ty'o̅ots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'mooⁿ
 na jnda̅ tue'ntyjo̅ na mamatsa̅'ntjom Ty'o̅ots'om.

14 Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñê
 cwentaa' profeta Elías tsaⁿ na waa ñ'oom na ndy-
 onnda'.

15 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii,
 candii.

16 '¿Ljo' ñ'oom na nntseijooⁿa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ
 na m'aⁿ tiempomeiiⁿ? Joonaa matseijomna' cha'na
 yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom.

17 Cwila'xuaana ndaa̅ nc'iaana, cwiluena:
 “Ñetjoo̅'â tsmaaⁿ juu som na cwitjo̅' na toco ts'aⁿ

saa 'o tîcala'jnom'yo'. Jndā chii ñetjoo'â som ts'oo, saa 'o tîcatyuee'yo'."

¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaaⁿ'yo', t'oom cha'cwijom ts'aⁿ na chjoo' ts'om. Tîcwaaⁿ'aⁿ nantquie na ya, meiⁿ tîc'om winom. Saa 'o cwindu'yo' tsaⁿjndii matseixmaaⁿ.

¹⁹ Jndā jo' tyjacañooⁿ nncō na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ja matseijomndyō ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ñ'eⁿndyena. Saa 'o cwindu'yo' cantyja 'naⁿya: "Luaa' ts'aⁿ jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Juu jeeⁿ ya matseix'iaa'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oōts'om ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿndā nn'aⁿ cwentaa' gobiernom." Saa tints'aa, ee cwi-witquioo' na jndō' ts'om Ty'oōts'om ee cha'tso na matseijndā'ñê ma'moⁿna' na ljo'.

*Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'cala'candā
(Lc. 10:13-15)*

²⁰ Jndā chii to' Jesús na matseitaaⁿ'aⁿ nn'aⁿ njoom yuu na jndyete ts'iaaⁿ s'aaⁿ na ma'moⁿna' na tseixmaaⁿ najndeii Ty'oōts'om ee na tîcalcwe' n'om naⁿñeeⁿ. Matsoom:

²¹ —Jee jndo'cheⁿ'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Jee jndo'cheⁿ'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaaⁿ'yo' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aa saa tîcalcwe' n'om'yo'. Xeⁿ s'aa ts'iaaⁿmeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón, tyuaa'ti jndā tcwee'na liaa tsja' ndo' jndā tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna.

²² Nndye'yo' nntsjoō, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oōts'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón.

23 Ndo' 'o nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'o^oots'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuuñ'eⁿ tsjom'yo' Capernaum. Xeⁿ nn'aⁿ na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na s'aaya quii'ntaaⁿ'yo', ndicwaⁿ waa tsjoomna xjeⁿ je'cheⁿ.

24 Nndye'yo' nntsjo^o xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aa'ya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'
(Lc. 10:21-22)

25 Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindyu' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na jndo' n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'n^oⁿl, saa jnda seican^o^oⁿl joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a.

26 Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

27 Tsonnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda, Tsotyaya Ty'o^oots'om jnda tquiaaⁿ joona' l'o^oya. Tjaa 'ñeeⁿ tsei'n^oⁿl chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy^o Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ tsei'n^oⁿl chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ mantyjiiya. Mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'o^oⁿ na nntsei'n^oⁿl chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya mañequia na nntsei'n^oⁿl.

28 Quio'yo' na m'aaⁿya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantyja 'naaⁿ jnaⁿ'yo' na jona' matseijaa'ñena' nacjo'yo' cha'cwijom xuu na tileicanaⁿ'yo' ndo' ja ñeiquiaya na nnta'jndyee'yo'.

29 Calajomndyo' ñ'eⁿndyo cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaaⁿ. Ndo' quiaandyo' na nnta'jnaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. Ee ja tinc'uaa' ts'o^o'nya ndo' m'aaⁿya na wi' ts'o^o'nya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee añmaaⁿ'yo'.

30 Ee na nlax'iaa'ndyo' ñ'eⁿndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo' cwe' na ya ya xjeⁿ jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê na ñe'jndo^o'â, t^o'â tyotyjaayâ xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyô, tyotquiaayâ jona'.

2 Ndo' nn'aⁿ fariseos quia na nty'iaana na luaa' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

3 T'o^o'n ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

4 Ee tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaaⁿ ntyoo' nnom tyee. Tcwaanⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tqueⁿ nn'aⁿ joona' nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' meiⁿnquia ts'aⁿ. Macandā nquiee ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na.

5 Ndo' cwaaⁿti jnda jla'naⁿyo' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿna na ljo' cwil'ana.

6 Je' nddye'yo' nntsjoō, ljoō jnda tyjacañooⁿya naquii' ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiindyō nchiiti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'.

7 'O tyoola'noⁿyo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'oots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'ia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.” Xeⁿ jla'noⁿyo' ñ'oomwaa' tixoqueⁿyo' xjeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ.

8 Nc'e na luaa' waa, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjoō ljo' cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'o

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaan, tjaqueⁿeⁿ wats'om 'naaⁿna.

10 Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'o. Ndo' nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ññe'quiiana cwenta Jesús. Ta'x'eena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

11 T'õ Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyo' 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseityua' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

12 Nquii Ty'õots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchi-iti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijn-deii ts'aⁿ x'iaaⁿ aⁿ nawi' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

13 Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'õ'.

Mana seiliuu ts'õ. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'õõⁿ.

14 Ndo' fariseos'ñeeⁿ jlui'na. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantyja 'naaⁿ Jesús

15 Saa sei'noⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eⁿñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii.

16 Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

17 Ndo' na luaa' tsoom, seicandaⁿñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

18 Luaa ts'aⁿ na jnda tjeii'ndyõ cwentaya na cwilui-iñê na mand'i'ntjoom noõⁿ.

Jnda ntyjiiya jom ndo' jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Nñequiaaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê. Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomyana' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

19 Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndeiⁿ 'ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macw-jaa'ñê tia' nn'aⁿ.

20 Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyiu' na juu matseijomna' cha'na tsmāⁿ na jndā tom-ndyaa.

Ee jom jaateijndeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencue canduu'.

Ee jom ññequiaatyeeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndeiⁿ cantyja na maty'iomyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

21 Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jndā tuo naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿaⁿ ndo' tileicatseineiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' tōōⁿōⁿ na matseineiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿaⁿ.

23 Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê nquii na meindoō'a na nluiiñe tsjaaⁿ David na jndyow-icantyjoo'?

24 Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndeiⁿ Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandā macw-jeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

25 Sei'noⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom ndāana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena.

26 Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿeⁿ ntyje naⁿjndiiñê naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿna' na matse-ityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotyeeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿ'ntjoom?

27 'O cwindu'yo' na ja cwe' cantyja najndei Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantyja na cwil'a nquieena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta.

28 Saa nc'e ja ñequio najndei Espíritu na cwiluiiñe Ty'o^ots'om, jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿna' juu na matsaⁿ'ntjom Ty'o^ots'om, jndaⁿ tyjee'cañoomna' 'o.

29 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaⁿ nncjaaqueⁿeⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndei na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ!. Saa xeⁿ nntseyeⁿjñeeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ quia jo' nddaⁿ na nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ!.

30 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

31 'Jo' chii matsjoo ndaa'yo', Ty'o^ots'om

nantseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om.

³² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nnda^a nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeiⁱ tsaⁿjndiⁱ, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncuee na jnda ntycwii tsjoomnancue.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿna' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿaⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya ta^ana'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati nquii ts'oom cwiluiiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa ta na mach'ee cwii cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿ'yo' cwaaⁿ ts'oom na ya ndo' cwaaⁿ ts'oom na tis'a.

³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseitiuu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' ñom.

35 Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseitoom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseitoom.

36 Nndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ñnequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo na ñeja'neiⁿna.

37 Ee cantyjati ñ'oom na cwilaneiⁿyo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿna' 'o.

*Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

38 Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés jluena nnom Jesús: —Cwa, Maestro, l'ue n'ooⁿyaⁿ na m'moⁿ cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

39 T'o Jesús ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om. Jo' chii cwitaⁿna 'naaⁿ na t'maⁿti na nnty'iaandaana cha nnta'jnaaⁿna 'ñeeⁿ cwiluiindy^o. Saa taxoca'mo^oya. Macanda nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás.

40 Ee Jonás tyom'aaⁿñê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyo naquii' tsei'tsua.

41 Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ

na m'aⁿ je' na quia nnc'oowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' jooⁿa cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja lcwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'o^oots'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyoty^a, nchiiti Jonás.

⁴² Ndo' xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na jnda tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' jooⁿa cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom 'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyoty^a, nchiiti Salomón.

*Na qui'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Lc. 11:24-26)*

⁴³ Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manomtoom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saa na ticaljeiiⁿ jo', seitoom naquii' ts'oom, tsoom:

⁴⁴ “Je' jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncueⁿeⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'naⁿ ts'aⁿ candii'. Saa jnda taa lju' ndo' jnda teijndaa'ya.

⁴⁵ Quia jo' tjacachoom ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyete nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' mana ljoo'ndyetyeⁿna jo' jo'. Ndo' na

jnda we luaa', manioomti matjom tsaⁿ'ñeeⁿ nchiiti na ñetjomjñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tquie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndaā tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tquie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê sā ljoo'ndyena ch'eⁿ.

⁴⁷ Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jnda tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸ Sā jom t'ooⁿ nnom tsaⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjō njom' 'ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyō ndo' 'ñeeⁿ joo cwiluiindy ndyentyjō.

⁴⁹ Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwiluiindyena tsondyō ñequio ndyentyjō.

⁵⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñe tí'tyjō ndo' nomtyjō, ndo' tsondyō.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ TjawiQUIUU'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee.

² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyocheⁿna' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom sā cha'tsondye

naⁿñeeⁿ ljoo'ndyena, meintyjee'na tyuaatcwii
'ndyoo ndaaluee.

³ Quia jo' tooⁿoⁿ na matseineiiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.
Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom
tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ.
Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.

⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om
tquiaa ts'om nato. Mañoom' tquie'cañom cantsaa,
tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ.

⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo',
yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita
m'aaⁿ ts'o.

⁶ Saa quia na jnda teijmeiⁿ na manty'iaa'
ñe'quiom', t'uaana', tjacaaⁿna' ee na tinjoom ty'e
nch'ioo'na'.

⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda'
l'oonoom. Tyuaa'ti tjawindye l'oonoom'ñeeⁿ,
jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom.

⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ
ya tue'na'. Cwii taⁿ tjei'na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo
na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii
taⁿ tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom
lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwiicheⁿ cwii taⁿ tjei'na'
cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ
tjacjoom'm.

⁹ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii,
candii.

*Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús
ty'entyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom:

—Ticala'no_oⁿlâ chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿl ndaa nn'aⁿ.

¹¹ T'o_oⁿ ndaana:

—Luua waa na mach'ee Ty'o_ots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinguiaaⁿ na nla'noⁿna.

¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na ma'mo_oⁿya, ññequiaa Ty'o_ots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tico'ñom ñ'oom na ma'mo_oⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' na matsei'no_oⁿlⁿ.

¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaa nn'aⁿ. Ee meiiⁿ ñequii'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿna cwenta. Ndo' meiiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿna cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿna ljo' cwindyena.

¹⁴ Cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ matseicanda_aⁿñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, tsoom: Meiiⁿ na jndye na cwindye'yo' saa tixocala'noⁿyo', ndo' meiiⁿ na jndye cwinty'ia'nda_aⁿyo', saa tixoqueⁿyo' cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿl jnda jla'quie' n'omna, cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna. Ndo' tañe'quiandyena na nndyena cha tints'aana' na nla'noⁿna. Ndo' cwil'a nquieena cha'cwijom ticajndoo'na cha ticaⁿna' na nlqueⁿna cwenta. Joonaa cwil'ayana nmeiⁿl cha ticalcwe' n'omna, tincwji'n'maaⁿndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'o^oots'om 'o na cwinty'ia'nda^a'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindye'yo' cwila'noⁿ'yo' juuna'.

17 Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'o^oots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaanda^ana ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindye' 'o saa tîcantly'iaana meiⁿ tîcandyena.

*Luaa ma'moⁿna' na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

18 'Candyeyo' luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'aⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.

19 Nt'om lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^oots'om. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mandii ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om saa ticatsei'no^o'oⁿ, maxjeⁿ macwje'cañoom tsaⁿjndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom.

20 Ndo' nt'om lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', mann'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' ñequio na neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'.

21 Saa naⁿñeeⁿ cha'cwijom ntjom na tinjoom tye nch'ioo'na', na tyuaa' tcaaⁿna'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo nn'aⁿ joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya, mantyja cwi'ndyena.

22 Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'o^oonioom, mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aⁿna ñomtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tileicanaⁿndyena na nl'ana yuu na matsona'.

Ee ñ'omtiuu'ñeeⁿ matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'ooots'om cha'xjeⁿ l'a joo l'oönioom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom.

23 Saa lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Cwila'noⁿ'na juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquiioo' na cwinaⁿ'ndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om naⁿ'ñeeⁿ tjacantyja na ya cwil'ana. Matseijomna' jooⁿ cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om naⁿ'ñeeⁿ xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' jooⁿ cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om naⁿ'ñeeⁿ tiqueⁿ'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' jooⁿ cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjei'na' ñ'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lqueeⁿ jndaq ñequio lqueeⁿ trigo

24 Ndo' seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'aⁿ na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya.

25 Saa cwii teijaaⁿ yocheⁿ na watsom ñequio nn'aⁿ wa'aⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na jndoo' jom. Tjatseñ'eeⁿ'ñe tsaⁿ'ñeeⁿ lqueeⁿ jndaq quii'ntaaⁿ lqueeⁿ trigo. Jnda chii tja.

26 Tjawindye jnda lqueeⁿ, tja'meiⁿ'ndyena', quia jo' chii teitquiioo' na ñ'eeⁿ' lqueeⁿ jndaq naquii' ntjom'ñeeⁿ.

27 Naⁿ'ntjom 'naaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ tqueⁿ'na cwenta na nmeiiⁿ' niom. Ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'cheⁿ lqueeⁿ na ya tja'cju', quia

jo' ¿chiiu na cwiwitquioo' lqueeⁿ jndaā quii'ntaaⁿ jnda lqueeⁿ 'naⁿ?'”

²⁸ T'ooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom: “Ts'aⁿ na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee naⁿntjom'ñeeⁿ nnoom: “¿Aa l'ue ts'om' na nntsaacatjeii'ndyô jooⁿ naquii' ntjom 'naⁿ?'”

²⁹ T'ooⁿ ndaa naⁿntjoom'm, tsoom: “Til'a'yo' na ljo' ee xeⁿ nntjeii'ndyo' jooⁿ na, nnts'aacheⁿna' na mati nnc'oomna' ntjom na ya.

³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijndana' hasta na mmaⁿjndyeena'.” Quia jo' nntsjoō ndaa nn'aⁿ na nntyje: “Catyje'jndyee'yo' jnda lqueeⁿ jndaā, cal'a'yo' cantsaa' jooⁿ ee na nlcona'. Ndanquia catyje'yo' jnda lqueeⁿ na ya na nnc'oocuena' ts'om tsā' 'naⁿya.”

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús cwiiⁿcheⁿ ñ'oom tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nleijndyendyeti nn'aⁿ na nntsā'ntjom Ty'o^ots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:

—Juu na matsā'ntjom Ty'o^ots'om matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza. Tjatseic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm.

³² Lqueeⁿ mostaza jeeⁿ cajndaana' saa xeⁿ jnda teijndei ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om n'oom ntjom na tiquiwindye. Juuna' nleit'maⁿtina' hasta nndaā nnaⁿ l'ō ts'oom'ñeeⁿ cantquiaa cantsaa.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ndaaljo'
(Lc. 13:20-21)*

33 Jnda chii cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'eⁿ ndyee tsua'xjo jndaa tyoo'. Seicandeei'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'.

*Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ Jesús
(Mr. 4:33-34)*

34 Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús na tyo'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom t'icatseineiⁿ ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'.

35 Jo' chii seicandaa'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom:

Ja nntseinaⁿya ñ'oom tjañoom' ndaa nn'aⁿ.
Nntseicanooⁿya ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna'
ndaⁿ nn'aⁿ cantyjati na jnaⁿ tsjoomnancue.

*Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ jndaa
ñequio lqueeⁿ trigo*

36 Jnda na jñom Jesús nn'aⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa. Ndo' já nn'aⁿ na cwila-jomndyô ñ'eⁿñê santyjaa'â jom. L'uuyâ nnoom:

—Catsu' ndaayâ ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ jndaa na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

37 T'o^on ndaayâ, tsoom:

—Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nnc^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

38 Ndo' tyuaa 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ, jo' jo' tsjoomnancue. Lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om. Ndo' lqueeⁿ tsjaaⁿ jndaa, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii.

39 Juu ts'aⁿ na wi'ñe na tjatseiñ'eeⁿñe tsjaaⁿ lqueeⁿ jndāa, jo' jo' nquii tsaⁿjndii. Ndo' xuee na jndā tmaⁿ ntjom na ty'ecatyje naⁿntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo naⁿntjom na ty'ecatyje lqueeⁿ, jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om.

40 Ndo' cha'xjeⁿ l'a naⁿntjom cantsaa' jndā lqueeⁿ jndāa na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue.

41 Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee njñōⁿya ángeles cwentaya na nntjeii'ndyona nn'aⁿ na wi'ndye ñequio nn'aⁿ na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a naⁿñeeⁿ natia.

42 Ndo' ángeles nntuee'na naⁿñeeⁿ naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee naⁿñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna.

43 Saa nn'aⁿ na cwila'candaa'ndye cha'xjeⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quioom'. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ s'om na wanty'iu quii' tyuaa

44 Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om cajaan na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'aⁿ castom'ñeeⁿ saa tanty'iunnaaⁿaⁿ juuna'. Tjaaⁿ na jeeⁿ neiiⁿeⁿ, tja-cajnaaⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom. Jndā chii seijnaaⁿ tyuaa'ñeeⁿ yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ta' perla

45 'Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'aⁿ na matseijnda ndo' ma-jndaḡ ta' na ñequii'cheⁿ mal'ueeⁿ ta' perlas na yati.

46 Quia na ljeiiⁿ cwii ta' perla na jeeⁿcheⁿ ndyaa' ya ndo' jndana', tja tsaⁿñeeⁿ tjacajnaḡⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ, jnda chii seijnaaⁿ ta' perla'ñeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ tsqui'

47 'Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'maⁿ na tuee' nn'aⁿ ts'om ndaaluee. Jndye nnom calcaa matseit'uena'.

48 Quia na jndaḡ too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyjaandye nn'aⁿ juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwitjeii'ndyena calcaa na yati. Cwitiomna jooyo' n'om lquiee saḡ calcaa na cwantindyo cwityeⁿquiee'na jooyo'.

49 Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwinty-cwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndyena nn'aⁿ na wi'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana'.

50 Ndo' nntioomna nn'aⁿ na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee naⁿñeeⁿ ndo' nntein-quiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna.

Jeeⁿ jnda la'xmaⁿ ñ'oom xco ñequio ñ'oom tquie

51 Quia jo' tax'ee Jesús ndaḡ jā nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—¿Aa cwila'noⁿyo' cha'tso ñ'oommeiⁿ?

T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Mayuu', Ta, macwila'noḡⁿâ.

52 Quia jo' tsoom ndaḡyâ:

—Je' jndaḡ jla'noⁿyo' ljo' ñe'cat'moḡⁿ ñ'oom tjañoom'meiⁿ!. Nndye'yo' nntsjoḡ, ticwii cwii ts'aⁿ na jndaḡ teijndo' ts'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ

Moisés ndo' mati jnda sei'no^{nl} cantyja 'naa^{nl} juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, tsa^{nl}ñeeⁿ matseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'aⁿ na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'naⁿ na tquie ndo' matseitjoom 'naⁿ na xco. Quia jo' meiⁿquia xjeⁿ na macaⁿna' cwii nmei^{nl} mawaac'leena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommei^{nl} na tjañoom', jluee^{nl}eⁿ jo' jo'.

⁵⁴ Tjalcwee^{nl}eⁿ ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na seineiⁿ. Tyoluena:

—Tsa^maa^{nl} ¿chiiu s'aayom na jeeⁿ jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoonty'iaaya?

⁵⁵ ¿Aa nchii tsa^maa^{nl} jnda ts'aⁿ na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñeeⁿ jndyu María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas?

⁵⁶ Ndo' mati ntyjeeⁿ na yolcu m'aⁿna quii'ntaaⁿya. Quia jo' ¿chiiu waa na jeeⁿ jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaaⁿ:

—Meiⁿquiayuucheⁿ na wjaa cwii profeta, nla't'maa^{nl}ndye nn'aⁿ jom. Saa joo nn'aⁿ ndyuaa^{nl}aⁿ ñequio nn'aⁿ wa^{nl}aⁿ, xocala't'maa^{nl}ndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ jo' jo', nc'e na ticala'yu' na^{nl}ñeeⁿ ñ'eⁿñê.

14

Tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tyom'aaⁿ Herodes ts'iaaⁿ ts'ondaa Galilea. Jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ! jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'ee Jesús.

² Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:
 —Tsaⁿm'aaⁿ, maxjeⁿ Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquioo' ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'eeⁿ.

³⁻⁴ Ee luaa waa na tuii. Herodes tyom'aaⁿ ñequio Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Jo' chii sa'ntjoom na cala'tyeⁿna Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñe'catseicueⁿeⁿ Juan saa nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om.

⁶ Quia na jla't'maaⁿndye nn'aⁿ na tuee' xueechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaaⁿaⁿ.

⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ññequiaaⁿ meiⁿquia ljo' na nlcaⁿ nnoom.

⁸ Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luaa macaⁿa. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' na luaa' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saa cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'aⁿ na

cwila'jomndye ñ'eñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ.

¹⁰ Quia jo' sa'ntjoom na cjaacan^o xtyo' Juan naquii' w'aancjo.

¹¹ Jndā tuui na ljo', jndyoñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tqúiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jndā jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tquie'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jndā chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ!

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jndā na jndii Jesús na jndā tue' Juan, jlueeⁿeⁿ jo', tuo^o ts'om w'aandaa ñ'eⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jndā tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxeeⁿeⁿ.

¹⁴ Quia na jndā jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijndyendye nn'aⁿ jndā tquie'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿwii na tqúiochona.

¹⁵ Quia na jndā tmaaⁿ, já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê saantyjaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jndā tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jndāa. Cajñom' naⁿm'aⁿ na c'oona njoom nch'u na ndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndāayâ:

—Meiⁿ ticaⁿna' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'oo^yâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'ooⁿyâ ñjaaⁿ, macanda ñe'om taⁿl tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom nda^yâ:

—Quiocho'yo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'ueeⁿ 'om taⁿl tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ joona'. Jnda chii tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' já tquiaayâ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye.

²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jnda chii jla'tjo^oyâ ntaⁿl ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee.

²¹ Nn'aⁿ na tcwa' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ naⁿnom, meiⁿ tîcatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u.

Tjacaá Jesús nnom ndaalúee
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jnda tuii na luaa' jñom Jesús já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa' ndaalúee. Saa jom ljoo'ñetyeeⁿ na njñoom nn'aⁿ na jndyendye.

²³ Ndo' jnda na jñoom naⁿlñeeⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaaⁿ cwii ta na ñenqueⁿ na nnt-seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Quia tjawijaaⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿñê jo' jo' na ñenqueⁿ.

24 Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jnda tuee' xcwe na wjaana' saa leicjaana' ee na jndeiï maqui'ljoo nmoⁿ ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'.

25 S'aana' cha'na ñequiee na cwitsjoom jndyot-seicandyoo'ñe Jesús na m'aaⁿyâ, jndyocaⁿ nnom ndaaluee.

26 Quia na nty'iaayâ na mandyocaⁿ nnoom ndaaluee, jeeⁿ ndyaa' tyuaayâ. Jlaxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ sa, jndii luaa'.

27 Saa mañoom' t'maⁿ Jesús jâ, tsoom:

—C'om' t'maaⁿndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

28 Ndo' t'ô Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xeⁿ na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoça nnom ndaatioo na jocatjomndyô 'u.

29 Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, tōⁿlōⁿ na mawjaacaⁿ nnom ndaatioo na mawjaacatjomñê Jesús.

30 Saa quia na nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndeiï m'aaⁿ jndye, s'aana' na nquiaⁿaⁿ. Jnaⁿna' na nchjeeñena' jom. Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Ta, cwji'n'maaⁿndyu' ja.

31 Mañoom' seicjaa l'ô Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'maⁿ matsei'yuya' ts'om', ¿chiiu na tiñecwii matsei'tiiu'?

32 Ndo' quia jnda tuona ts'om w'aandaa, mañoom' teicheⁿ jndye.

33 Ndo' jâ na maxjeⁿ ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñeeⁿ taa'â cantyaayâ, jla't'maaⁿndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—'U mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'ōots'om.

*Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuua Genesaret
(Mr. 6:53-56)*

³⁴ Quia na jnda tei'ty'ioo'â, jluii'â ndyuua Genesaret.

³⁵ Jnda na ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuuañeeⁿ jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndiocheⁿ ndyuuañeeⁿ. Ndo' tquiocho nn'aⁿ cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ.

³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na nñequiaaⁿ ñ'oom'm na nnt'uena meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿ'aⁿ. Ee ticwii cwii ts'aⁿ na tyenquiuu' liaⁿ'aⁿ, n'maⁿ.

15

*Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om
ts'aⁿ
(Mr. 7:1-23)*

¹ Quia jo' cwanti nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquie'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', ¿chiiu na cwiwincje'na ñ'oom na tqueⁿ welooya ndaaya? Queⁿ cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'o Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿chiiu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om cwe' ñe'catsantyo'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotyaaya?

⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': “Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'.” Ndo' matsona': “Ñeeⁿ juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee tsaⁿñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cuee' nn'aⁿ juu.”

5 Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaa nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu', ee cha'tso na matseixmaⁿya jnda tquaaⁿya jona' cwentaa' Ty'oots'om.”

6 Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'moⁿ'yo' tacaⁿna' na nntseit'maaⁿñe ts'aⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. Cwil'a'yo' na tajndeiñ ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotye'yo'.

7 'O nn'aⁿ na we waa na cwil'a'yo', jeeⁿ xcwe m'aaⁿ ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantyja 'naⁿ'yo'. Luaa matsona':

8 Naⁿm'aⁿ! cwe' ñequio ntjaⁿndyueena cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

9 Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja, ee cwit'moⁿna ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

10 Quia jo' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Candye'yo' ñ'oom na nntsjoⁿndo' cala'noⁿ'yo'.

11 Nantquie na macwa' ts'aⁿ, xocats'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, jona' cwil'ana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om.

12 Quia jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'aⁿ fariseos ñ'oom na tsu' luaa', s'aana' na ticjaawee' n'omna?

13 T'oⁿndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nqueⁿ tcoom'm, maxjeⁿ nnqueeⁿ juuna'.

14 Jo' chii ca'ndye'yo' na^m'aⁿl. Ee matseijomna' jooⁿa cha'na naⁿchjaaⁿ na cwit'mo^o'na nato ndaa ntyjenchjaaⁿna. Ndo' manqui'u'yo' tsaⁿchjaaⁿl quia na wjaañ'oom tyjenchjaaⁿ'aⁿ, wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

15 Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'moⁿl ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

16 T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwaⁿ tjo^ocheⁿ na nla'noⁿ'yo'?

17 Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'aⁿ, cwi'oocuenta' ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda chii nntei' juuna'.

18 Saa ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ cwinaaⁿl naquii' ts'om, ndo' jooⁿa' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'o^ots'om.

19 Ee naquii' ts'om ts'aⁿ cwinaaⁿl ñ'oom na tia na matseitiuu na nntseicueⁿ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, na nnc'oomyaaⁿ ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na nnc'oomyaaⁿ ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnch'ueeⁿ 'naaⁿl ts'aⁿ, oo na nntseineiⁿ cantu oo ñ'oom jnaaⁿl.

20 Cha'tso nmeiⁿl cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'aⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. Saa na nlcwa' ts'aⁿ na cwe' na ticañoom'm cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ fariseos, xocatsei'ndaa'na' jom jo nnom Ty'o^ots'om.

*Cwii yuscu na nchii ts'aⁿ judío seiyu' ñequio Jesús
(Mr. 7:24-30)*

21 Quia jo' jlu' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿ'yâ ñ'eⁿñê, tjaaⁿ jo ndyuaa tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón.

22 Ndo' cwii yuscu tsjaaⁿ nn'aⁿ cananita na mac'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jndyotseicandyoo'ñê na m'aaⁿ Jesús, c'uaa seineiiⁿ, seity'ooñê tsoom:

—'U Ta, na cwiluiindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyo. M'aaⁿ nomjndaaya na jeeⁿ cwajndii matjoom. Maleiñ'oom jndyeta jom.

23 Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' já saantyyaa'â jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aaⁿ!, ee jeeⁿ c'uaa 'ñom ndyontyjoⁿ nanquaaⁿ!a.

24 Quia jo' tso Jesús:

—Macanda na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsuundye.

25 Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñeeⁿ jom, tco' xtye jo nnoom, tsó:

—Jeeⁿ 'u Ta, cateijndei' ja.

26 Saa t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaa calue' nch'u.

27 Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saa meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacajndaⁿ na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ nty'oyo'.

28 Quia jo' t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yu'ya' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

29 Jnda jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aa^{nyâ} ñ'e^{ñê}, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'.

30 Ndo' tquie'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiochona nt'om nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaa'ndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsaⁿ na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

31 Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticandaa'ndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'omna. Toⁿ na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'ooots'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

*Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom
(Mr. 8:1-10)*

32 Quia jo' t'maⁿ Jesús já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'e^{ñê}. Tsoom ndaayâ:

—Jeeⁿ wi' ts'o^oya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿl, ee jnda ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'o^o na njñ^o joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndeiⁿ n'omna na 'oona nato.

33 Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jndaⁿ tjaa'naⁿ yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na nndaⁿ nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

34 Tax'ee Jesús ndaayâ:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿl tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch^lu.

³⁵ Quia jo' saⁿntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa.

³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^oots'om cantyja 'naaⁿna'. Jnda jo' tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ jooⁿa' ndaayâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'o^onyâ jooⁿa' ndaa cha'tsonⁿdye nn'aⁿ.

³⁷ Cha'tsonⁿdye naⁿl'ñeeⁿ tcwa'tjacjooⁿa. Ndo' jla'cat^oo'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿl ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiicheⁿna'.

³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ tîcatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch^lu.

³⁹ Quia na jnda t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tu^ooⁿ ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naaⁿ na cwe' ts'aⁿ xocandaa nnts'aa

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'm^ooⁿna' na Ty'o^oots'om jñom jom.

² Saa t'o Jesús ndaa naⁿl'ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': “Matseinmaaⁿñeyana'.”

³ Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncoo' nchquiu 'ndaa, cwindu'yo': “Je' maxjeⁿ nncua'.” 'O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿl n'om'yo', jeeⁿ

ya cwila'noⁿ'yo' 'naaⁿ na cwit'mooⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luue saa tileicala'noⁿ'yo' ljo' cwii ndy-och'etina' cantyja na cwit'mooⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa.

⁴ Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om saa meiiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'canty'iaana. Saa xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macanda cala'noⁿ'na ljo' ñe'ca'moⁿ'na' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, 'ñeeⁿ joona.

Ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mr. 8:14-21)

⁵ Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ xndyaa'ndaaluae. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'ooⁿyâ juuna'.

⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

⁷ Ndo' jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê too'â na cwilanaaⁿ cheⁿncjooyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿeⁿ ñ'oomwaa' ndaaya nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'ooⁿya.

⁸ Ndo' sei'noⁿ' Jesús na m'aaⁿ n'ooⁿyâ cantyja 'naaⁿ tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuy'ya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

⁹ ¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿ'yo' ñ'oom na tsjoø luaa'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo'ñeeⁿ na

tyjaya na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'?

¹⁰ Ndo' ¿aa meiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaā nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'.

¹¹ Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿyo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoō na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

¹² Quia ljo'cheⁿ jla'noōⁿâ na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwilui tyoo' na cal'aayâ cwenta, saa tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'moōⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

*Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)*

¹³ Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Jnda squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaa jā nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿'ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyō?

¹⁴ T'oōyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

¹⁵ Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyō?

¹⁶ T'o Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo, Jnda Ty'oōts'om na wando'.

¹⁷ Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naaⁿñe Ty'oo^ts'om 'u na luaa' matsei'noⁿ!. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ! cantyja 'naⁿya.

¹⁸ Mati matsjo^o njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿna' tsjo^o!. Nacjoo' juu tsjo^o'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' meiⁿ naⁿjndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna, xocanaⁿjndana nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwjii'ndyo cwentaya.

¹⁹ Ja ññequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oo^ts'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ maⁿi nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oo^ts'om.

²⁰ Quia jo' Jesús tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na meiⁿcwii nnom ts'aⁿ ticat'mo^onyâ na jom cwilui-ñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na ma'mo^on ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^on ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nla'cuee'na jom, saa xuee jnda ndyee nncwando'xcoom.

22 Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tooⁿloⁿ na matsoom nnom na ticatsaⁿntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'oⁿots'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaaⁿ na nluii naljo'.

23 Teiqueⁿ Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsaⁿ ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'oⁿoⁿya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿna' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oⁿots'om.

24 Jnda chii tso Jesús ndaⁿayâ:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawil' na matjoom meiiⁿ cueeⁿleⁿ. Ndo' candyontyjooⁿ cantyja na mats'aa.

25 Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe.

26 Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ saⁿ yuu waa na mateijndeina' tsaⁿñeeⁿ ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuu añmaaⁿaⁿ. Ndo' ¿aa nndaⁿ nntioml'ua ts'aⁿ na nlui'n'maaⁿñe añmaaⁿaⁿ? ¿Cwaaⁿ nndaⁿ?

27 Ja na cwiluiindyoo' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañoⁿnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maaⁿñena' ja cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñena' nquii Tsotyaya. Ndo' nnts'aa na nnco'ñom ticwii cwii ts'aⁿ canty-jati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a.

28 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mam'aⁿ nn'aⁿ ljoofne na tixocwjena hasta na jnda nty'iaandaana ja na cwiluiindy_o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿ na nntsa'ntjoⁿya.

17

Na seichuii'na' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jnda teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñeeⁿ. Tjachom joona cwii sjo nandye yuu na ñenquieena.

² Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jeeⁿ caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quioom'. Ndo' seicwaqueⁿna' liaⁿaⁿ na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'aⁿ chom lámpara.

³ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ nacañom'm teitquioo'ndye we nn'aⁿ na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'eⁿ Elías. Cwila'neiⁿna ñ'eⁿñê.

⁴ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya nquiuyâ na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Xeⁿ cjaawee' ts'om', nluii ndyee xquie' ñjaaⁿñe, cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwiicheⁿ cwentaa' Elías.

⁵ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jeeⁿ canchii' caxuee juuna'. Se-icataⁿna' joona ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'o^ots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^ony^a. Cantyja 'naaⁿ jom ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

6 Ndyee naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ^e Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xjeⁿ nomtyuaacheⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ jla'catyuendyena.

7 Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tyeⁿnquioom'm jooⁿa, tsoom ndaana:

—Quicantyja'yo'. Talacatyuendyo'.

8 Jlundandyena. Meiⁿcwii ts'aⁿ tîcantly'iaana macanda ñenquii Jesús.

9 Ndo' yocheⁿ na tquiocuena sjo'ñeeⁿ, saⁿntjom Jesús jooⁿa, tsoom:

—Yocheⁿ na ndicwaⁿ wando'a, ticandu'yo' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ 'naⁿ na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nnc'ioⁿ ndo' nncwando'xcō, quia ljo'cheⁿ wanaaⁿ na nndu'yo' cantyja na nty'iandaa'yo'.

10 Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ^eñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, cwit'mooⁿna na macaⁿna' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyayâ ¿chiiu na luaa' cwit'mooⁿna?

11 T'ooⁿ ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso,

12 saa candye'yo' nntsjoo na jnda tyjee' Elías saa tîcala'nōⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ^eñê. Ndo' malaa'ti' n'ana ñ^endyo ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

13 Quia ljo'cheⁿ jla'nōⁿna na seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Quia na jnda tquiennda'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

15 –Ta, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eena' na cwiquiooñe naquii' chom ndo' naquii' ndaa.

16 Ndo' jndyoñ'oⁿya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' saa tileicanda^a na nla'n'maⁿna jom.

17 T'o Jesús, tsoom nda^ayâ:

–O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii macaⁿna' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii nnda^a nntseiquii ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

18 Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

19 Jnda tuui na luaa', quia jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyo ñ'eⁿñê jluii'â cwii ntyja na ñencjo^yâ ñ'eⁿñê. Ta'x'a^ayâ nnoom, l'uuyâ:

–¿Chiuu na jâ tîcanda^a nntjeii'â jndyetia'ñeeⁿ?

20 T'o Jesús nda^ayâ, tsoom:

–Nc'e na ticala'yuyâ n'om'yo' jo' chii tîcanda^a l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saa mat'maⁿ ts'iaaⁿ nnda^a nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nqui'u'yo', saa nnda^a nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindy^o ñjaaⁿ, cja' la'ñeⁿ”, ndo' nleindy^oona'. Ee tjaa'naⁿ

cwii na xocandaa nla'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'.

²¹ Saa cantyja 'naaⁿ jndyetiameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii macaⁿna' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiⁿ nnom Ty'oots'om cha nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yochena na tyoma'nooⁿyaⁿ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mam'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ.

²³ Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñequiaa Ty'oots'om na nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaqna cwentaa' wats'om t'maⁿ

²⁴ Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaa'yo', ¿aa tiquitioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Quitioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiquiuu' na tuii na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿'ñeeⁿ matsei'tiuu' na cwiqueⁿna xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaⁿ? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿnda^a, saa nn'aⁿ w'aana tiqutioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' naⁿñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana.

²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuu'ndye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nntiooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluae. Catscaa na nncwji'jndyee', catooⁿndyu' 'ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsjo'ñjeeⁿ na nleijndeina' ts'iaaⁿndaaya. Cja'ñ'oom', ññequiaa' juuna' ndaana cwentaaya.

18

*¿Ñeeⁿ nnc'oom na t'maⁿñeti?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)*

¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaacañoⁿya jom. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'maⁿñeti yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaaⁿya.

³ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jnaⁿyo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'maⁿndyena, quia jo' xonda^a nntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'maⁿñe, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

5 Ndo' meincwiññeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ¹ cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ¹ tsaⁿ¹ñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Meincwiññeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿ¹ñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluae na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsjo'suu t'maⁿ.

7 Jeeⁿ wi' cwitjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom neiⁿncoo' niom na macjaachuuna' joona na cwila'tjoondyena. Saa tjaa chiuu ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

8 'Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om jnaaⁿ¹ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ joona' cha'cwijom catyjee', catyenquie' joona' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na ndaa nntseixmaⁿ¹ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ¹ meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa'ndyu', nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'.

9 Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na ndaa nntseixmaⁿ¹ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ¹ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'nooⁿ¹a cantyja 'naaⁿ¹ catsmaⁿ na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

10 'Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meiⁿcwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjoō jo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meiⁿnquia xjeⁿ cwila'neiⁿna nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee.

11 Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyōō na nncwji'n'maaⁿndyō nn'aⁿ na cwitsu- undye.

12 '¿Chiuu m'aaⁿl n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ ndo' cwi- indye jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoo' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe.

13 Ndo' xeⁿ na nljeiiⁿ juuyo', ndye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ t'maⁿti ññequiaana' na neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿl catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nt'om canmaⁿ na tyootsuundyē.

14 Cala'nōⁿyo' na nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti' jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsuundyē meiⁿcwiindyē joo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindyē.

*Maty'iomna' na calat'maⁿ n'ōōⁿya nc'iaaya
(Lc. 17:3)*

15 'Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyu' na mat- sei'tjōōñê njom', cwa cja'cwaⁿya' jom. Cat- sei'nōōⁿōⁿ yuu matseitjōōñê njom' ndo' calanty- cwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xeⁿ na ññeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' jnda teijndei' x'ia' na tco'xcwena' jom.

16 Saaⁿ xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñ'eⁿndyu' cha joo naⁿñeeⁿ

ndyena ñ'oom na cwi'maⁿ'yo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquiujndaa'ndyena chiuu t'maⁿ'yo'.

17 Saá xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue naⁿñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ' ñ'oom'ñeeⁿ ndaa tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' xeⁿ meiⁿ ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso naⁿñeeⁿ quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiñê cha'cwijom ts'aⁿ na tyootseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om oo cha'cwijom tsaⁿco'ñom ts'iaaⁿ'ndaa nn'aⁿ cwentaa' gobiernom na tia ts'aⁿ'ñe.

18 'Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, mei'ljo'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'o^ots'om. Ndo' mei'ljo'cheⁿ na cwindu'yo' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ, mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'o^ots'om.

19 'Mati candye'yo' nntsjoo, xeⁿ wendyo' 'o ñe'cwii m'aaⁿ' n'om'yo' ñ'oom na cwitaⁿ'yo' nnom Tsotyaya Ty'o^ots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, quia jo' ñeeⁿ ndo' ñnequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿ'yo'.

20 Ee meiⁿnquiayuucheⁿ na m'aⁿ we ndyee nn'aⁿ na cwitjomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

21 Quia jo' tjatseindyoo'ñe Pedro na m'aaⁿ Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaya na matseitjooñe nooⁿ, ¿cwanti ndii' na macaⁿ'na' na catseit'maⁿ ts'o^o'ya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

22 T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoo na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoo na catseit'maⁿ ts'om' jom ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui ndii' na

ntquiee' ntquiee'. Maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Moso na tiñe'catseit'maⁿ ts'om x'iaa'

23 'Cwe' jo' cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Matseijomna' jom cha'na cwii patrom na seitoom na nntyjooⁿ mosoom'm na cho'jnaⁿ nnoom.

24 Toqⁿoⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwenta ndo' tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na chujnaⁿ jndye meiⁿyom s'om.

25 Quia na nty'iaa' patrom'ñeeⁿ na meiⁿcwii tsjo'ñjeeⁿ tîcandaã nntiom mosoom'm, quia jo' sa'ntjoom na nleil'uañe tsaⁿñeeⁿ na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtyeⁿ, ndo' mati scuu' tsaⁿñeeⁿ ñequio ndana ñequio cha'tso 'naaⁿna, cha nnc'ioo'ñe na chujnaⁿ.

26 Quia jo' moso'ñeeⁿ tcoom'm xtyeeⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ, t'maⁿ ty'oo s'aa nnom tsaⁿñeeⁿ. Tsoom: “Ta, macaⁿ'a ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntioqⁿñ'aⁿ na chojnaⁿ njom'.”

27 Quia jo' patrom'ñeeⁿ ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'maⁿ ts'oom juu cha'waa na chujnaⁿ ndo' seicandyaañê juu.

28 Tyoowiquiuu' na jlui' moso'ñeeⁿ naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaaⁿ'aⁿ na matyjemosoñê. Chujnaⁿ tsaⁿñeeⁿ nnoom cwii siaⁿnto s'om. Ndo' seicjaa l'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, tyonchjeeⁿ xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujnaⁿ noqⁿ.”

29 Ndo' tco' x'iaaⁿ'aⁿ xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Macaⁿ'a ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntioqⁿ na chojnaⁿ njom'.”

³⁰ Saa jom tîcwinom'm, matjaqueeⁿ ñ'oom. Tjoom'm tsa'ñneeⁿ w'aancjo hasta na nntiom na chujnaⁿ nnoom.

³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naaⁿna ndo' jluena cha'tso na jnda tuii.

³² Quia jo' patrom'ñeeⁿ tqueeⁿñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jeeⁿ ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda seit'maⁿ ts'oqⁿya cha'tso na chujnaⁿ ee na jeeⁿ seinty'iaa'ndyu' noqⁿ.”

³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'loom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ t'oqⁿ na wi' ts'oqⁿ ñ'e'ndyu' 'u.”

³⁴ Quia jo' jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii patrom'ñeeⁿ. Tqueeⁿ ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'eⁿ cha'waati na chujnaⁿ nnoom.

³⁵ Seicanda Jesús ñ'oom tjañoom'meiⁿ!. Tsoom:
—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee ñ'e'ndyo' 'o, xeⁿ nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'aⁿ
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, quia jo' jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán.

² Jndyendye nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseityuui' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e meiⁿnquia na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom?

⁴T'o Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matseineiⁿna' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': "S'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu."

⁵Mati matso ljeii'ñeeⁿ: "Macwe' jo' n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿñeeⁿ ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna."

⁶Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuui' cantya na m'aⁿna.

⁷Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸T'ooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naⁿyo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saa nchii laa'ti' teijndaa' najndyee.

⁹Ja matsjoo ndaa'yo', juu tsaⁿs'a na nntseityuui' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseityueeⁿ ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹⁰Jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseityeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

11 Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ nndaã nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na nndaã nla'candã nc'e na jnda tquiaa Ty'ooots'om na ljo'.

12 Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoondyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei joona cha titjoondyena yuscu. Saa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee na ticunco ee ñe'candy'e'ntjomna nnom Ty'ooots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'noⁿ ndo' nndaã nntseicandã ñ'oomwaa', catseicanaãⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'o^on nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nnom Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿna. Saa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqquiocho yonch'u'ñeeⁿ.

14 Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilanty-cwi'yo' joona, ee matseijomna' joona cha'na nn'aⁿ na cwiñe'quiandy'e na matsa'ntjom Ty'ooots'om naquii' n'om.

15 Ndo' tioom l'o^on nacjoo yonch'u'ñeeⁿ, jnda chii jlueeⁿeⁿ jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeñe na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixmaⁿya na cats'aa cha nnc'oñ^o na ticantycwii na wando'a?

17 T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Tjaa ñeeⁿ c'oom na jeeⁿ ya ts'aⁿñe macanda nguii Ty'o^oots'om. Saá 'u je', xeⁿ ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' macaⁿna' na catseicanda' chiuu t'maⁿ ljeii na matsaⁿntjomna' na tqueⁿ Ty'o^oots'om.

18 Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Cwaaⁿ ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'aⁿ. Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ.

19 Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.

20 Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyo^ochaⁿ. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

21 T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ 'u ñe'catseicanda'ñ'eⁿ, quia jo' cja', ca-jnda^a cha'tso 'naⁿ na niom. Quiaa' s'om'ñeeⁿ ndaa ndyeñeeⁿ quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

22 Jnda na jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, mana tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ ndya' tyañê.

23 Quia jo' tso Jesús ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyo^o ñ'eⁿñê:

—Nndye'yo' nntsjō na mayuu'cheⁿ jeeⁿ jn-dei'na' ncju'cjeñe cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'ōots'om jom.

²⁴ Mati matsjootya ndaa'yo', jndei'tina' na nncju'cjeñe cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'ōots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿ'na' já. Tyotax'aayâ ndaa ntyjaayâ, l'uuyâ:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ ts'aⁿ ndaa nlui'n'maaⁿñe?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaayâ, tsoom:

—Tijoom candaã nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Saa Ty'ōots'om cha'tso ndaa nnts'aaⁿ.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', já jnda 'ndyaayâ cha'tso cha ndaa nla'jomndyo' ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿ'. ¿Aa waa naya 'naaⁿyâ?

²⁸ T'ō Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjō, mayuu'cheⁿ quia na nncue'ntyjō xjeⁿ na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿya ndio 'naⁿya yuu na nntseit'maaⁿ'ñena' ja. Ndo' 'o na jnda macwila'jomndyo' ñ'eⁿndyō mati maniom canchoo'we ndio 'naⁿ'yo' na nntsaacwindyuaandyo' na nntu'xeⁿ'yo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ ntseinda Israel.

²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na jnda 'ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyuaa' nc'e na jnda jndy-oquiee'ñe cantyja 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ cwii siaⁿnto ndii' nnc'o'ñoom na nleinoom cantyja na jnda 'ñeeⁿ. Ndo' nnaaⁿ'aⁿ na ticantycwii na wanoom'm.

30 Ee majndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindye, saꝯ nncue'ntyjō na mancju'cjena' jooa. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na maju'cjena' jooa, saꝯ ndanquia nntsei-wendyena' jooa.

20

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naa' naⁿntjom

1 Seinei^{nti} Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjoom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñeeⁿ naⁿntjom na nnc'ooquie' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

2 T'maⁿna ñ'eⁿ naⁿntjom 'naaⁿaⁿ na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xjeⁿ cwita'ntjom nn'aⁿ. Jnda chii jñoom jooa na waa ntjoom'm.

3 Cha'na ñjeeⁿ na cwitsjoom tjaaⁿ xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwe' mandì'.

4 Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'naⁿya na nl'a'yo' ts'iaaⁿ. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Mana ty'e naⁿñeeⁿ.

5 Cha'na quiajmei^{nti} matjannda' patrom'ñeeⁿ quii' tsjoom. Ljeiiⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom. Ndo' majo'ti s'aaⁿ cha'na ndyee na matmaaⁿ.

6 Manncuee' na 'om na matmaaⁿ, tjannaⁿaⁿ quii' tsjoom. Mañoomcheⁿ na ljeiiⁿ na cwe' m'aⁿcheⁿ. Tsoom ndaana: “¿Chiuu na meiiⁿchaa' xuee ñjaaⁿ m'aⁿ'yo' na tjaa ts'iaaⁿ cwil'a'yo'?”

7 Jluena nnoom: “Mayuu!, ee tjaa 'ñeeⁿ cotsa'ntjom jâ.” Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿya na waa ntjoomya. Ja

nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'." Ndo' mati ty'e naⁿñeeⁿ.

⁸ Quia na jnda tmaaⁿncue tso patrom nnom moso tquiee 'naaⁿ'aⁿ: "Cwaⁿ naⁿntjomm'aⁿl' ndo' catiom'l'ua' jooa. Cato'jndyee' ñequio joo nn'aⁿ na ty'equie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'l'jndyee."

⁹ Quia jo' tquiontyjaa' nn'aⁿ na ty'equie' ts'iaaⁿ cha'na 'om na matmaaⁿ. Ticwii cwii jooa to'ñoomna cwii denario cha'xjeⁿ na nncwantjom ts'aⁿ na cwii xuee.

¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'l'jndyee ts'iaaⁿ, jla'tiuuna na jooa jndyete nnta'ntjomna. Saa' mati ticwiindyee jooa to'ñoomna cwii denario.

¹¹ Jnda na to'ñoomna s'om'ñeeⁿ to'na na ty-ola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naaⁿna.

¹² Jluena: "Joo naⁿm'aⁿl' na ty'equie'na ts'iaaⁿ na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaaⁿ, saa' 'u ñe'cwii xjeⁿ mache' ñ'eⁿndye jooa cha'xjeⁿ ñ'eⁿndyô jâ. Ndo' jâ tyolajndaayâ meiiⁿchaa' xuee, tyolaquii n'ooⁿyâ meiiⁿ jeeⁿ jmeiⁿl' nquiuyuâ."

¹³ T'o patrom nnom cwii joo naⁿñeeⁿ, tsoom: "U re, tjaa'naⁿ na seitjoondyo njom'. ¿Aa nchii t'maaⁿya ñ'eⁿndyu' na cwii denario nncwantjom' cha'xjeⁿ quita'ntjom nn'aⁿ?"

¹⁴ Co'ñom' s'om 'naⁿl', cja'to' wa'. Nncō ntyjii xeⁿ ljo'yu nntioml'uaya 'u ñequio cwiicheⁿ tsaⁿm'aaⁿl' na teinoom' tjaquiee' ts'iaaⁿ.

¹⁵ ¿Aa ticatseitiiu' na wanaaⁿ na nnts'aa cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ñequio s'om 'naⁿya? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'a?"

¹⁶ Jo' chii luaa ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'.

Nn'aⁿ na ticala'tiiuu na t'maⁿ cwiluiindyē ljo'yu nntseit'maaⁿñē Ty'oōts'om jooṇa cha'xjeⁿ mat-seit'maaⁿñê nt'omcheⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'tiiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyē, quia nleitquioo' na ljo'yu la'xmaⁿna jo nnom Ty'oōts'om ñequio meiⁿnquia nn'aⁿ.

Mateicandiinnda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom jâ na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸ —Queⁿ'yo' cwenta, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ñnequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwilui-itquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'io.

¹⁹ Nñe'quiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'io, sãã xuee jnda ndyee nncwando'xcô.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya.

²¹ Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'ô yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nntsã'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluiit'maⁿndyena

ñ'eⁿndyu'. Cwii jooⁿa nnc'oom ts'o' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'o' ntyjatymaaⁿl.

22 Saa t'o Jesús ndaa we naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwitaⁿ'yo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa ndaa nnaⁿndyo'? Ndo' ¿aa ndaa nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xjeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nnc'io'?

T'ooⁿa nnoom, jluena:

—Nndaa.

23 Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xjeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'io' mati macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyo' ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿl. Nquii Tsotyaya ñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

24 Ndo' cwiicheⁿ quindyô já na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿya naⁿñeeⁿ.

25 Ndo' naljo', tqueeⁿl Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manquiu'yo' na nquiee nn'aⁿ na cwilui-itquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna.

26 Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿñe naquii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nc'iaa'.

27 Ndo' 'ñeeⁿ cwiindyoyo' 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'naⁿyo'.

28 Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyoyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjonyo ndaa nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na ñnequiaandyoyo na c'io na nntioonyo jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿna joona.

Sein'maⁿ Jesús we tsaⁿnchjaaⁿ
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús.

30 Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandyeyo we naⁿnchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluena:

—'U Ta, na cwiluiindyoyo jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

31 Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿnchjaaⁿñeeⁿ. Ñe'cala'cheⁿna naⁿñeeⁿ, saa yacheⁿ jndei tyola'xuaa, jlue:

—'U Ta, na cwiluiindyoyo jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

32 Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

33 T'oo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nndaⁿ nnty'iaayâ.

34 Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom joona. Tyeⁿnquoom'm lua'ndaana. Mañoom' teitquiona. Ty'entyjona naxeeⁿeⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jnda teindyoo'â Jerusalén, na nndyoo' ta na jndyu Olivos, squiaayá tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

² Tsoom ndaana:

—Catsaquie'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'eⁿ jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aaⁿya ñjaaⁿ.

³ Ndo' xeⁿ nncwax'ee ts'aⁿ ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeiiⁿeⁿ, luaa candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjooñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' ññequiaa ts'aⁿ na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luaa' tuii cha catseicandañña' ñ'oom na seineiⁿ profeta, luaa seiljeiⁿ:

⁵ Candu'yo' ndaa nn'aⁿ tsjoom Sión:

“Queⁿyo' cwenta macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o, ticatseit'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ, ee cwe' snom wa'ljoom.

Snom chjoo, quioo' na maxjeⁿ ts'iaaⁿ na nnchuu xuu.”

⁶ Quia jo' we naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, ty'ena, l'ana cha'xeⁿ ñ'oom na tsoom ndaana.

⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñeeⁿ ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanqueⁿ quioo'ñeeⁿ, chii tjawa'ljoom.

⁸ Jndyendye nn'aⁿ ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús. Nt'om naⁿñeeⁿ tyola'n'meiiⁿna liaana ts'om nato yuu na

wjaⁿ. Ndo' nt'om nn'aⁿ tyotyje luee n'o^oom, tsá'na joona' ts'om nato.

⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee ñequio nn'aⁿ na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David. Matio'naaⁿñena' nqueⁿ na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'o^oots'om. Matseit'maaⁿñena' jom nandye cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jeeⁿ t'maⁿ seits'eiina' naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ ts'aⁿ tsaⁿm'aaⁿ?

¹¹ T'o^o nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jñoom Jesús. Cwiluiiñê profeta na jnaaⁿ tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

*Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, jleintyjo^o cha'tso nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' na cwila'jnda 'naⁿ jo' jo'. Seicantqueeⁿ meiⁿsa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aaⁿ ñequio ntsulá 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaaⁿ cantu'.

¹³ Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^oots'om”, saaⁿ 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjó' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

¹⁴ Ndo' naⁿnchjaaⁿ ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tileic'ooca', tquie'cañomna wats'om t'maⁿ na m'aaⁿ Jesús. Sein'maaⁿ joona.

15 Saa ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na matsein'maaⁿ nn'aⁿ. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maaⁿñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'maⁿ jla'wjee naⁿñeeⁿ jom.

16 Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'aⁿ?

T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiiya. Ndo' 'o, aa tijoom ñejla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona':

'U jnda seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwaⁿ cwintei' joona nla't'maaⁿndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

17 Mana 'ndii Jesús joona, jlueeⁿeⁿ tsjoom Jerusalén, tjaaⁿ tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

*Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera
(Mr. 11:12-14, 20-26)*

18 Teincoo cwiicheⁿ xuee wjaalcweeⁿeⁿ tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm.

19 Nty'iaaⁿaⁿ cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saa ljeiiⁿ na meiⁿcwii ta higo tjaa na cantyja, macanda tso na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee cwii nntsa'nnda' ta.

Mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higuera'ñeeⁿ.

20 Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luaa', jeeⁿ tjawee' n'ooⁿyâ. Tax'aayâ nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higueraⁿ?

²¹ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoö, xeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', ndaa nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'eⁿ ts'oom higueraⁿ. Ndo' nchii macandâ jo' saa mei'nquia na nqui'yo' na jeeⁿ jndei'na' ndaa nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyö' ñjaaⁿ. Cju'na' 'u ts'om ndaaluee,” maxjeⁿ ndaa nnaⁿndyo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjö t'maⁿ nqui'yo' saa ndaa nnaⁿndyo' ñ'eⁿ juuna'.

²² Ee cha'tso na cwitaⁿ'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oöts'om, xeⁿ tyeⁿ cwilayu'yo', maxjeⁿ nnto'ñoom'yo' cha'xjeⁿ na cwitaⁿ'yo'.

*Waa najndei na matseixmaⁿ Jesús
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Tjaquiee'nda' Jesús wats'om t'maⁿ. Yocheⁿ na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ jo' jo', ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa nn'aⁿ judíos tquiontyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na mache' na nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu tquiaa na matsei'xmaⁿ najndu'?

²⁴ T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xeⁿ nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjoö ndaa'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndö na nmeiiⁿ mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna' oo aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ?

Quia jo' tō'na, tyo'maⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Jeeⁿ sa ¿chiiu nnt'oo^{yoo} na luaa' mawax'eeⁿ? Ee xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, quia jo' majo'to nntsoom nda^{aya}: “¿Chiiu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?”

²⁶ Saa xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ, nnda^{ay} nlco'wi'na' jaa nl'a nn'aⁿ na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yuna na Juan cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om.

²⁷ Jo' chii t'oo^{na} nnom Jesús, jluena:

—Jeeⁿ ticaliuuyâ.

Tso Jesús nda^{ana}:

—Aa ya, mati ja xocatsjoo nda^{ay}'yo' yuu jnaⁿ najndeii na matseixmaⁿya na s'aaya nmeiiⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ we ntseinda ts'aⁿ

²⁸ Quia jo' tsoti Jesús nda^{ay} naⁿñeeⁿ:

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjo^o. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyjaaⁿaⁿ ts'aⁿ na tuiiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.”

²⁹ T'o tsaⁿñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticj^o.” Saa jnda je' seichuii'na' na seituu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ.

³⁰ Jnda chii tjantyjaaⁿaⁿ cwiicheⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa tîcjaa.

³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye joona s'aa yuu na l'ue ts'om tsotyena?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantjaaa'jñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoq, na nquiee naⁿcwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti nñe'quiandyena na nntsaⁿntjom Ty'o^oots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o.

³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaaⁿ'yo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ t'cala'y^u'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joona jla'y^u'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tqueⁿ'yo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu lcwe' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñê.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Candy'e'yo' je' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom': Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'o^o uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jnda chii tiom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncue' taa' ntjom, nnc'o'ñoom na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ. Jnda na seijndaa'ñê cha'tso nmeiⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa.

³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ na jnda tque ta, jñoom mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na c'oocachona ta na tantjom tyuaaⁿ'aⁿ.

35 Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñeeⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ na jnda ndyee tyojñomna ljo'.

36 Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaaⁿ na m'aⁿ naⁿñeeⁿ. Saa majo'ti tjoomna l'a naⁿñeeⁿ.

37 'Na cwii macanda jñoom jnda nqueⁿ ee seitoom naquii' ts'oom: “Ti'jndaaya luaa, nla't'maaⁿndyena juu.”

38 Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda nquii patrom'ñeeⁿ, jluena ndaa nc'iaana: “Luaa' jnda nquii patrom. Tsaⁿm'aaⁿ nnaaⁿ tyuaawaa. Cwa nlacuaa'a jom cha nljo 'naaⁿ luaa jaa.”

39 Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuee'na jom.

40 Quia jo' tax'ee Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaaⁿ?

41 Jluena nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ, maxjeⁿ nnt-seicwjeⁿ naⁿñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿndyena. Ndo' nñequiaaⁿ ntjom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo nñe'quia na tantjom tyuaaⁿ quia na nncue' ntjom.

42 Quia jo' seineinti Jesús ndaa naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñejla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona'?
Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquiu luañe na cwil'a tsiaⁿtsjo',

jnda mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo'.
 Nquii Ta Ty'o^ots'om seijndaa'ñê na ljo'.
 Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwinty'iaaya na
 luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjo^o, juu na laxmaⁿ'yo'
 cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^ots'om,
 nncwjeeⁿeⁿ naya'ñeeⁿ luee'yo', ndo' nñequiaaⁿ
 na nt'omcheⁿ nn'aⁿ nlxmaⁿna juuna'.

⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ tsjo'waa' na seinⁿya
 ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatseiⁿoⁿ
 cantyja 'naⁿya, nlco'wi'na' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom
 ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'aⁿ
 na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo maxjeⁿ nlco'wi'na' jom
 quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om
 nn'aⁿ. Quia jo' nntseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom
 ts'aⁿ na tío cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo' na seituu-
 jndaana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ
 fariseos, jnda na jndyena ñ'oom tjañoom'meiⁿ na
 seineiⁿ Jesús, jla'noⁿna na cantyja 'naaⁿna tjeiiⁿeⁿ
 ñ'oomwaa'.

⁴⁶ Jo' chii seijmeiⁿna' jooona na ñe'cat'uena jom.
 Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿ'ñeeⁿ
 cwitjeii'na cwenta na jom cwiluiiñê profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' seineiⁿnnda' Jesús ndaa
 ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ
 fariseos. Tsoom ndaana:

² —Juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om nandye
 cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey
 na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco ti'jnda.

3 Jñoom mosoom'm na 'ooca'maⁿna cha'tso nn'aⁿ na jnda jndye na nnquiola'jomndye. Saa naⁿñeeⁿ tiñe'quiontyjaa'na.

4 Jñomnaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ mosoom'm, tsoom ndaana: “Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na jnda t'maaⁿyâ na nla'jomndyena na jnda maya waa. Jnda seicwja quioo'ndyo ñequio nt'om quioo' na jnda seica'maⁿ. Cha'tso jnda teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya.”

5 Saa naⁿñeeⁿ na ty'ecwaⁿ mosoom'm tîcalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ ranchoom'm. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ, tjacajnaaⁿ 'naⁿ.

6 Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'uena mosoom'm, cwa-jndii tjaa'na joo hasta jla'cwjeena moso'ñeeⁿ.

7 Jnda na jndii rey'ñeeⁿ chiuu tjoom mosoom'm jeeⁿcheⁿ ndyaa' seilioo'ñê. Jñoom sondaro 'naaⁿaⁿ na c'oola'cwjee nn'aⁿ na l'a nata' mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjoom naⁿñeeⁿ.

8 Ndo' tsoom ndaa nt'om mosoom'm: “Jnda teijndaa'ya cha'tso cantyja na nleit'maaⁿ na nncoco ti'jndaaya saa nn'aⁿ na jnda tquaaⁿa na nla'jomndye ñ'eⁿndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maaⁿndyo jona.

9 Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'maⁿ, jo' jo' ca'maⁿyo' ticwii cwii ts'aⁿ na nliu'yo', candu'yo' ndaana na quiontyjaa'na ja na macoco ti'jndaaya.”

10 Quia jo' jlui' moso'ñeeⁿ tyo'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndo' laa'ti' seicatoo'na' w'aa ñequio

nn'aⁿ na jla'jomndye na toco jnda rey'ñeeⁿ.

11 'Jnda chii tjaquiee' rey quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿ joona. Ljeiiⁿ ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa cha'xjeⁿ liaa cwicwee' nn'aⁿ na cwila'jomndye quia na macoco ts'aⁿ.

12 Tsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ: “U re, ¿chiiu tuiyuu na jndyo'tsei'jomndyu' ndo' ticwe' liaa cha'xjeⁿ na cwicwee' nn'aⁿ quia na macoco ts'aⁿ?” Sāā t̄icandāā nnc'ō tsaⁿ'ñeeⁿ.

13 Quia jo' nquii rey tsoom ndaa mosoom'm: “Calatye'yo' nc'eeⁿ ñequio l'ōoⁿ. Catjei'yo' jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.”

14 Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaⁿ Ty'ōots'om, sāā tijndye nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ.

Cwita'x'eena ñ'eeⁿ nnom ññe'quiana ts'iaaⁿndaana

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Quia jo' ty'e nn'aⁿ fariseos, tyo'maⁿ cheⁿnquieena chiiu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiiⁿ.

16 Jo' chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿ'ñeeⁿ, jluena:

—'U Maestro, manquiuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'aⁿ ñ'oom na ma'mōoⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'ōots'om. Ndo' mati meiⁿ tjaa na coch'eena' 'u ljo' cwila'tiuu nn'aⁿ oo meiⁿljo'cheⁿ na cwiluiindyena.

17 Catsu' ndyaayâ. Chiiu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catiōoⁿya ts'iaaⁿndaaya

nnom tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

18 Saa Jesús sei'nooⁿoⁿ natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ ja, 'o nn'aⁿ na tixcwe cwitsam'aⁿ'yo'?

19 Cat'moⁿ'yo' nooⁿ tsjo'ñjeeⁿ na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaⁿ'yo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'mooⁿna juuna' nnoom.

20 Jnda na nty'iaaⁿ'aⁿ, tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjeeⁿwaa ndo' ñeeⁿ xuee' ljeimeii'?

21 T'oona nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsaⁿmats'iaaⁿ luaa' ndo' xueⁿ'eⁿ ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaⁿ'yo' nnom tsaⁿmats'iaaⁿ yuu na tseixmaⁿ'na' na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oⁿts'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

22 Jnda na jndyena na luaa', jeeⁿcheⁿ ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Mañejuu xuee'ñeeⁿ tqwie'cañom nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Nn'aⁿ saduceos cwila'yu'tyeⁿna na xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

24 —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luaaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿ's'a ndo' tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cooom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ

yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om.

²⁵ Ndo' quii'ntaaⁿ jâ tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom, ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ. Tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'o' ti'tyjeeⁿ.

²⁶ Saã majo'ti tjom ts'aⁿ na jnda we, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Mati tjom ts'aⁿ na jnda ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'aⁿ na jnda ntquiee'.

²⁷ Ndo' jnda tja cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati tue' yuscu.

²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿cwaaⁿ cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye naⁿñeeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaãna:

—O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na waa saã ticala'noⁿyo' ljo' ma'moⁿna' meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ.

³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, taxo-cunconnda'na, meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu. Ee quia jo' nla'xmaⁿna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee.

³¹ Ndo' cantyja 'naaⁿ na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa tijoom ñejla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om? Luaa matsoom:

³² “Ja cwiluiindyō Ty'ooots'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom cwiluiñê Ty'ooots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'aⁿ na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommeiⁿ na t'moōⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna.

*Ñ'oom na t'manti na matsa'ntjom Ty'oots'om
(Mr. 12:28-34)*

³⁴ Jnda na jndye nn'aⁿ fariseos na jnda seicheⁿ Jesús nn'aⁿ saduceos, quia jo' jla'tjomndyena.

³⁵ Ndo' cwiindyee joona, ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ta'x'eeⁿ cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶ —'U Maestro, naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na tqueⁿ Moisés, ¿cwaaⁿ ñ'oom na t'mati cwiluiiñena'?

³⁷ T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—'C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'."

³⁸ Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'manti matsa'ntjomna'.

³⁹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

⁴⁰ We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

*Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

⁴¹ Yocheⁿ na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana.

⁴² Tsoom:

—¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiiñê Cristo? ¿'Ñeeⁿ jnda jom?

T'oona nnoom, jluena:

—Nluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'.

⁴³ Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiiñe na matsaⁿntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

44 Nquii Ta Ty'o^oots'om tsoom nnom juu Ta na matsaⁿntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na mat-seit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jndaⁿ tsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

45 Nc'e na luaa' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaaⁿyo': “¿Chiuu waayuu na cwiluiiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiiñe Ta na matsaⁿntjom jom?”

46 Saa meiⁿcwiindye joona tîcandaaⁿ nnc'o' ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ tîcandaaⁿ ts'om na nncwax'eeti ñ'oom 'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^on ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

² —Nquiee nn'aⁿ na cwit'mo^on ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'mo^ona ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om na matsaⁿntjomna'.

³ Jo' chii queⁿ'yo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsaⁿntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantyjo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana.

⁴ Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaⁿñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitioona cantya' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaaⁿ lueena na nntei'jndeiina naⁿñeeⁿ.

⁵ Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oⁿots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincooti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicwee'na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

⁶ Cwiqueⁿ n'omna na nquieena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiwee' ncuee. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaana ntsulaⁿ nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' joona.

⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro joona.

⁸ 'Saa 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿ'yo' ndo' ñecwii na cwiluiiñe Maestro 'naⁿ'yo', juu Cristo.

⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nndu'yo' nnom na tsotye'yo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotye'yo' Ty'oⁿots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiiñe Tsotye'yo', nqueⁿ na

m'aaⁿ cañoom'luee.

10 Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwitsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jondaa'yo', nquii Cristo.

11 Juu ts'aⁿ na cwiluiit'mañeti quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'.

12 Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'o^ots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiw Ty'o^ots'om tsaⁿ'ñeeⁿ.

13 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaa nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiiee'ndyo' na jom nntsa'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om ncl'ia'yo' cantyja na matsa'ntjoom.

14 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyjō'yo' 'naaⁿ l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja s'aa. Saā majuu xjeⁿ'ñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilanei'yo' nnom Ty'o^ots'om cha tica'moⁿ'na' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

15 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia ma'nom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe

ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jnda l'a'yo' na wjaan-tyjooⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

16 'Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ndaa nc'iaa'yo', mati nnt'uiwi'na' 'o ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom nchjaaⁿ'yo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿ'eⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saaⁿ tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'.

17 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjeiⁿndyo', laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nchjaaⁿ'yo'. ¿Cwaaⁿ cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na'? ¿Aa s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿ'na' ee cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajaan ñeeⁿ.

18 Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'oots'om.

19 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿ'yo'. ¿Cwaaⁿ na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na'? ¿Aa seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii tio yuu na cwicantyjo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na ndaaⁿ nnc'o'ñom Ty'oots'om.

20 Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macanda cantyja 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'naⁿ na cwicantyjo nacjoo'na'.

21 Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macanda cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿtyeⁿ

ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o_ots'om ee jom mac'eeⁿ jo' jo'.

22 Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macanda_a cwe' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o_ots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

23 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'o_ots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tscojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom sa_a ticalacanda_a'yo' ñ'oom na t'maⁿti naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iomyana' ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacanda_a'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiñe'quia'yo' diezmo sa_a mati calacanda_a'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿti na sa_a'ntjom Moisés.

24 Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatoo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajnda_a sa_a tiqueⁿ'na cwenta na jo nandye njom cwii quioo' t'maaⁿñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'canda_a'yo' ñ'oom na niom nch'unch'u sa_a tiñe'cala'canda_a'yo' ñ'oom na t'maⁿti na macaⁿ'na'. Jo' chii 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' nato nda_a nc'ia'yo' sa_a ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñeeⁿ.

25 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee

cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' saꞗ ts'omna' cwajndii. Ee nantque na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿna' 'naaⁿ nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ cheⁿncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'.

26 'O nn'aⁿ fariseos cwiluiindy'o' cha'cwijom naⁿchjaaⁿ. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'ooots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿna'.

27 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' l'a nn'aⁿ, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' saꞗ naquii'na' too' ndeii nn'aⁿ ñequio cha'tso nnom na ts'iaaⁿ.

28 Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' ee jo ndaꞗ nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iomyana' ljo' cwil'a'yo', saꞗ naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too' ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

29 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantyja na maty'iomyana'.

30 Jndaꞗ chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aaⁿya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cwjeena profetas."

31 Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyo' cheⁿncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindy'o'

tsjaaⁿ 'naaⁿ nquiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas.

³² Jo' chii calacanda'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyo'.

³³ 'O cwiluiindyo' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na nnda^a nluui'ndyo' nawi' na cwitjoom nn'aⁿ na cwi'oo b'io.

³⁴ Queⁿ'yo' cwenta, ja njñooⁿya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'neiⁿna cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om ndo' na nnt'mooⁿna ñ'oom na matsa'ntjoom. Saa 'o nla'cwje'yo' cwantindye naⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'na'yo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjoom.

³⁵ Jo' chii cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ cantyja nawi' na nntjoom naⁿñeeⁿ, ndo' mati cantyja na tja cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿna hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Nnaⁿna' na waa jnaⁿ'yo' xjeⁿ na seicuee' Caín tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyana', nndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías l'a welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñequio ta wats'om.

³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' je' cantyja cha'tso nawi'meiⁿ na tjoom naⁿñeeⁿ.

*Maty'ioo Jesús cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ 'O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'aⁿ'yo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom

caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'o cwaaⁿ tquiandyo'.

³⁸ Queⁿ'yo' cwenta, ma'ndii Ty'oo^ts'om 'o. Taxoc'oomñê wats'om t'maⁿ 'naⁿ'yo'.

³⁹ Nndye'yo' nntsjo^o na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyj^o xuee na nndu'yo': “Matio'naa'ñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Ty'oo^ts'om.”

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jlui' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê squie'caño^onyâ jom. Too'â na cwit'moo^onyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ.

² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjo^o na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿ.

'Naaⁿ na cwit'moo^ona' na manndyoo' na nnty-cwii

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jndâ tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyjaa'â jom cha nnda^a nlanaa^onyâ ñ'eⁿñê na ñencjo^ooyâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluii na nmeiiⁿ. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ na nleitquoo' na m'moⁿna' na manndyo'nnda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue'?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ'.

⁵ Ee jndye nn'aⁿ ññequiona ñequio xueya na nluena: “Ja cwiluiindyō nquii Cristo”, na ññe'quio'nn'aⁿna nn'aⁿ.

⁶ Ee nnty'ia'yo' na nndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlacatyundyō ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjōocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue.

⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnconom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndeiⁿ nnts'eii.

⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ cwe'we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nlquie'ntyjō nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o.

¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yuy'a n'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana.

¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿna.

¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena.

¹³ Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'naⁿya hasta na macanda, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê.

¹⁴ Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na

nñe'quia na ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii tsjoomnancue.

15 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seil-jeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿcheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseyuui' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluiñena' cwentaa' Ty'oots'om,

16 quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo.

17 Juu xjeⁿñeeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ jo' na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

18 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jnda, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaalcweeⁿeⁿ na nncjaacachoom liaⁿ'aⁿ.

19 Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyeye ñequio yolcu na 'ndaandye ndana.

20 Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ na nlcaⁿ'na' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ.

21 Ee quia ljo'cheⁿ nnquioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na meiⁿjom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluiinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'.

22 Ndo' xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿ'na'. Saⁿ nc'e na wi' ts'oom nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿ'aⁿ, nnts'aaⁿ na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

23 'Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluiñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ: "Canty'ia'yo', la'ñeⁿ m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ.

24 Ee maxjeⁿ nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saā tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na nndaā nl'ana na ññequio'nn'aⁿna nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ.

25 Matyuaa'ti matseicandiiya 'o cwii tjoōcheⁿ na nluii joona' cha cal'a'yo' cwenta.

26 Quia jo' xeⁿ nlue nn'aⁿ ndaa'yo': "Queⁿ'yo' cwenta, la'ñeⁿ m'aaⁿ ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luaa' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'.

27 Ee ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nddyōonnda'a nleitquioo'ndyō ndaaⁿ nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina' ntyja na majaacue ñe'quioom'.

28 Saā nawi'ñeeⁿ na jnda tsjoo na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿ'yo' cwenta, meiⁿyuucheⁿ na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

*Nmeiiⁿ nnts'aana' quia na nddyonnda' Jesús
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

29 'Quia na jnda teinomncue nawi' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaaⁿñe ñe'quioom', ndo' mati chi'

taxocwixueeñe. Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjo'luee nntyuii'.

³⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'naⁿya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluui'a jo' jo'. Nndyōcuā naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō.

³¹ Ndo' njñōōⁿya ángeles 'naⁿya na jndei ntjō'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya.

³² 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿ'na' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinntei' l'ona' ndo' cwicalui' tscō 'ndaa juuna', quia jo' cwila'noⁿ'yo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'.

³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjōō ndaa'yo', quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna'. Man-ncwjacañōōⁿnda'a.

³⁴ Candye'yo' nntsjōō, mayuu'cheⁿ na xocw-jeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda se-icandaā'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ'.

³⁵ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa ñ'oom 'naⁿya tijoom xuee nnts'aana' na xotse-icandaā'ñena'.

³⁶ 'Saa meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nluui cha'tso nmeiⁿ'. Meiⁿ nquiee ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na

cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om ticaljeiia. Macanda ñenquicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³⁷ Cha'xjeⁿ na tyom'aⁿ nn'aⁿ ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁸ Ee ncuee'ñeeⁿ cwii tjoōcheⁿ na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'aⁿ nn'aⁿ. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé w'aandaa t'maⁿ.

³⁹ Saa tiqueⁿna cwenta na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachuuna' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

⁴⁰ Ee juu xuee'ñeeⁿ nntseijomna' m'aⁿ we nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo jndaā. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴¹ Nntseijomna' m'aⁿ we yolcu na cwitua. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² 'Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' ee na ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee nncwjee'cañoom nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o.

⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿ'yo': Xeⁿ ntyjii ts'aⁿ cwaaⁿ nlqueie naⁿcanty'ue waⁿ'aⁿ, tixocatsom meiⁿ xonquiaaⁿ na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'naⁿ.

⁴⁴ Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xjeⁿ na ticala'tiuu'yo', majuuto xjeⁿñeeⁿ nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

Moso na matseicandā ñequio moso na tñē'tseicandā

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'Cal'uu m'aaⁿ cwii moso na jndo' ts'om ndo' matseicandā, jom nlco'jndyee patrom 'naaⁿ'aⁿ na catsa'ntjoom cha'tso nt'omcheⁿ moso w'aa'ñeeⁿ na ññequiaaⁿ nantquie ndaana quia na mawe'ntyjo xjeⁿ.

⁴⁶ Quia na nncwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ na tja cwii joo ndo' nljeii na jeeⁿ ya cwenta mach'eeⁿ, t'maⁿ ññequiaana' na neiiⁿ'.

⁴⁷ Candye'yo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na cha'tso 'naⁿ na matseixmaⁿ patrom'ñeeⁿ, nntioom cwenta l'o mosoom'm.

⁴⁸ Saa cal'uu na juu moso'ñeeⁿ cwiluiiñê na tia ts'aⁿñê ndo' nntseitioom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ na tyuaa',

⁴⁹ ndo' nntooⁿ'oⁿ na nncwjaaⁿ'aⁿ ntyjemosoñe na m'aⁿ nacje 'naaⁿ'aⁿ. Nlcwa'jndoo'ñê ndo' nntseijomñê nnc'om ñequio naⁿcandyee.

⁵⁰ Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ cwii xuee na tic'omc'eⁿ ndo' hora na ticatseitioom na nncwjee'.

⁵¹ Cwajndii nntseisei' patrom jom, jnda nncju' tsaⁿ'ñeeⁿ jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ qui yolcundyua

¹ 'Seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'aⁿ qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom na cwico seitye. Jlui'na, ty'ecatjomndyena juu tsa^s'a na macoco.

² 'Omndye jona tijndo' n'omna ndo' 'omndye naⁿ'ñeeⁿ majndo' n'omna.

³ Joo yolcu na tijndo' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿna, tatic'oochotina seitye na nlco.

⁴ Saꝯ yolcu na jndo' n'om ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom ndi ñ'eeⁿ lioo na ñjomti seitye.

⁵ Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii tsa^s'a na macoco, jnaⁿ'na' na ma'oondana ndo' mana jndana.

⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: “C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na n'ajomndyo' ñ'eⁿñê.”

⁷ Quia jo' tei'cantlya yolcu'ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naaⁿna.

⁸ Ndo' joo yolcu na tijndo' n'om jluena ndꝯꝯ nc'iaana na jndo' n'om: “Jeeⁿ 'o leii, cateijn-dei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanduu' chom 'naaⁿyâ.”

⁹ Saꝯ yolcu na jndo' n'om t'oona ndꝯꝯ naⁿ'ñeeⁿ: “Xondaꝯ, ee xeⁿ nnts'aacheⁿ'na' na xocwijndeii na nleil'uee'ndyo' ncjooyâ ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'.”

¹⁰ Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿ'ñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii tsa^s'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'aⁿc'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jnda' jo' tꝯ' ndyueel'a.

¹¹ Jnda' chii mati tquie'cañom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: “Aa ndi' ta,

catseicanaaⁿndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta.”

12 T'o tsaⁿñeeⁿ nda^ana: “Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo' ticwajnaⁿa 'o.”

13 Ndo' tso Jesús nda^ayâ:

—Cala'nqⁿyo' na ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee ndo' cwaaⁿ hora na ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañooⁿya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na to'ñoom ndyee moso

14 'Nntseinaⁿtya nnda^a'yo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oⁿoots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seiⁿndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoomnancue na tquia. Tqueeⁿñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿaⁿ nda^ana na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

15 'Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñe'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñe'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'nooⁿoⁿ na nnda^a nnts'aa. Jndaⁿ jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue.

16 Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ.

17 Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo' tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ.

18 Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tany'ioom s'om 'naaⁿ patrom 'naaⁿaⁿ.

19 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naaⁿna. Seiⁿndaa'ñê na nncwjeeⁿeⁿ cwenta

ñ'eⁿndyena cwanti tue'ntyjō ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naaⁿaⁿ.

20 Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om. Maleichuuñ'eeⁿ s'om'ñeeⁿ, mandi ñ'eⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joona' nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tsoom: “!U ta, tquiaa' 'om meiⁿ s'om noōⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jnda tantjōⁿya.”

21 Tso patrom nnoom: “!U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saā 'u seicanda'. Je' nlquaāⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ!. Ndo' na luaa' wendyō nnc'oōⁿya na neiiⁿya.”

22 Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: “!U ta, tquiaa' we meiⁿ s'om noōⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jnda tantjōⁿya.”

23 Tso patrom nnoom: “!U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saā 'u seicanda'. Je' nlquaāⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ!. Ndo' na luaa' wendyō nnc'oōⁿya na neiiⁿya.”

24 Quia jo' na macanda tyjee'cañoom juu moso na ñe'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naaⁿaⁿ: “!U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoom' 'ndyo' moso 'naⁿ!. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ!, meiⁿ na nnom', meiⁿ na nntseicueendyu!. Macanda nencjooyâ moso 'naⁿ! jeeⁿ cwilajndaayâ.

25 Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjocaty'iuya s'om 'naⁿ! quii' tyuaa. Luaa juuna', co'ñom'.”

26 Ndo' t'o patrom 'naaⁿaⁿ nnoom: “!U re moso na tia ts'aⁿndyu' ndo' na nchqueⁿ!, cwa maxjeⁿ

ntyji' na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nncō jnōōⁿa, ndo' mawantjōⁿya meiiⁿ nchii nncō matseicatsuundyō.

27 Cwe' nc'e jo' yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'naⁿya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia jo' to'ñōⁿ s'om 'naⁿya ñequio ts'iaaⁿnnomna' quia na tyja."

28 Ndo' tso patrom ndaa nt'omcheⁿ mosoom'm: "Catjei'yo' cwii meiⁿwaa' l'ōōⁿ ndo' quia'yo' juuna' l'ō juu ts'aⁿ na maleiñ'oom qui meiⁿ.

29 Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juuna' quia jo' nncō'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nlui' cantyjati chjoowi' na maleiñ'oomtyeeⁿ.

30 Cwe' jo' catue'yo' moso nchqueeⁿm'aaⁿ ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom."

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

31 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nndyōonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'naⁿya, na nntsa'ntjōⁿya. Quia jo' nntseit'maaⁿñena' ja na nncjōcajmaⁿ ntio 'naⁿya na jeeⁿ neiⁿncoo' caxuee na nncu'xaⁿya nn'aⁿ.

32 Ndo' nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjom-ndyena jo nōōⁿ. Quia jo' nntōⁿa joona cha'xjeⁿ na matōⁿ cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiiⁿeⁿ.

33 Nnts'aaⁿ na nncwintyjee' canmaⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjee' ntyjatymaaⁿ.

34 Maluaa' nnts'aa ja na cwiluiindyō na matsa'ntjō^{ny}a. Nntsjoō ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: “Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jnda jnda'yo' na matio'naaⁿñe Tsotyaya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsa'ntjoom. Ee luua' teiyoti seijndaa'ñê cwenta'yo' quia na tqueeⁿ tsjoomnancue.

35 Ee tyom'aa^{ny}a na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aa^{ny}a na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'noo^{ny}a cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquii' l'a'yo'.

36 Tyom'aa^{ny}a na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aa^{ny}a na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aa^{ny}a prašo ndo' tyotsantya'yo' ja.”

37 Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿna cantya na maty'iomyana' nnt'oona, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'?

38 ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u ndo' to'ñoō^{ny}â 'u quii'ntaa^{ny}â, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿndyô 'u?

39 ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿ prašo ndo' sacajndoō'â 'u?”

40 Quia jo' ja na cwiluiindyō na matsa'ntjō^{ny}a nntsjoō ndaa naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', meiⁿquia na l'a'yo' na teijndei'yo' cwii nn'a^{ny}a nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe, nncō teijndei'yo'.”

41 'Jndā chii, ja na matsa'ntjoⁿya nntsjo^o ndaā nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: “Quindyoo'yo' nacañomya 'o nn'aⁿ na jndā tso Ty'oots'om na cat'uiwi'na' 'o. Je' je' nntsa'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaa' tsaⁿjndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ.

42 Ee tyom'aaⁿya na ñe'jndo'a saā tînquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaatoo saā tînquia'yo' na nnc'ua.

43 Tyoma'nooⁿya yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja saā tîcato'ñoom'yo' ja. Tyom'aaⁿya na ntsaandyō saā tîcala'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wiil'a saā tîcatsajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya na praso saā tîcatsantyja'yo' ja.”

44 Quia jo' nnt'o^o naⁿñeeⁿ nooⁿ, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñeteiwi', oo na ñet'oom' praso saā tîcatei'jndeiiyâ 'u?”

45 Quia jo' nntsjo^o ndaā naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa'yo', nc'e na tîcatei'jndeiy'yo' nn'aⁿya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyē, maty'iomna' nncō tîcatei'jndeiy'yo'.”

46 Ndo' nnc'oo naⁿñeeⁿ yuu na tijoom cantycwii na nlco'wi'na' joona. Saā nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana' nnto'ñoomna na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

26

*Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, seineiⁿ ndaā jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.

² Tsoom:

—O nquiu'yo' na we xuee cwii tjoō ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maquialjo' ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'moōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitquieñe na jndyu Caifás.

⁴ Tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoona na ññequio'nn'aⁿna Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom.

⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaā nc'iaana:

—Saā ticat'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

*Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra.

⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom joona' xqueⁿ Jesús.

⁸ Ndo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'liao'ndyô, l'uuyâ:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ.

⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluii naya ndyeñeeⁿ.

10 Quia sei'noⁿl Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaayâ:

—¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿ yuscum'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo.

11 Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' saa ndyeñeeⁿl ñequii'cheⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿyo'.

12 Yuscum'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿl nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'íuu'ndyo.

13 Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, meiⁿyuucheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'loom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿl naya na s'aa yuscum'aaⁿl cha ticatsuu ñ'loom cantyja 'naaⁿl aⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ndo' cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye.

15 Tsoom ndaana:

—¿Cwanti nncwantjoⁿ nl'a'yo', ññequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tqiiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee.

16 Ndo' xjeⁿñeeⁿl toqⁿoⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sa'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuue na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ¹ xuee pascua na nleiñ'oom' na nlqui' catsma^{n?}

¹⁸ T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Catsa^{quie}'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mooⁿ ndaayâ na majnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijndei' wa' na nleijndaa' na nlcwaa^{n1a}, nlqueen catsmaⁿ na nntseit'maa^{n1ñê} xuee pascua ñequio jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'e^{nñê}.”

¹⁹ Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jla^{jndaa}'ndyô na nlcwaa'â natmaaⁿ xuee pascua.

²⁰ Jnda na teinc^{oo}ⁿ¹ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa ñequio jâ na canchoo'wendyô.

²¹ Ndo' yocheⁿ na cwicwaa'â too^{n1o}, seineiiⁿ ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, cwiindy^o' 'o ññequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

²² Ñ'loomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ooⁿyâ. Too'â cwii ndo' cwiindyô ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

²³ T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyô, tsa^{n1ñee} ññequiaaⁿ cwenta ja.

²⁴ Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ¹ Ty'oots'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na ññequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ ticaluiiñe tsa^{n1ñee}.

²⁵ Quia jo' t'o Judas, tsaⁿ na ññequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

T'õ Jesús nnoom:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ jnda_̄ tsu'.

²⁶ Yocheⁿ na cwicwaa'â toñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiñena' sei'a.

²⁷ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tquiaaⁿ na quian'uaa' Ty'oots'om. Jnda_̄ chii tquiaaⁿ juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luaa cwe'yo'. Calui' cjaana'.

²⁸ Ndaa winomwaa cwiluiñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha nnda_̄ ntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ.

²⁹ Nndye'yo' nntsjo_o, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda_̄ tue'ntyjo na mamatsa_̄'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaxco juuna' ñ'eⁿndyo' yuu na matsa_̄'ntjoom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwjiñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Taayâ cwii luantsa, jnda_̄ chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyu Olivos.

³¹ Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'eⁿndyo_o. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona': “Nla'cuee' nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

³² Ndo' tsotyeeⁿ ndaayâ:

—Ja quia na jnda_̄ mawando'xco na jnda_̄ ty'io, nncjo_jndyaa_̄ ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda_̄ nntsantyo'yo'.

33 Ndo' t'õ Pedro nnoom, tso:

—Meiiⁿ cha'tsondye na^m'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyu' saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyu'.

34 T'õ Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo njom', tsjom je', cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.

35 Tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ na nncju'na' na c'io ñ'eⁿndyu' saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ'.

Ndo' majuu ñ'oom t'ooÿâ na cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús.

Matseineiⁿ Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Ndo' squiaÿâ cwii joo na jndyuna' Getsemaní. Tsoom ndaÿâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaaⁿñe yocheⁿ na jo luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'oots'om.

37 Quia jo' tjatyeenⁿ, tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom.

38 Tsoom ndaana:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' matseichjoo'na' ts'ooⁿ hasta jom ndyowe' ts'ooⁿ. Caljoo'ndyo' ljo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'eⁿndyo, nchii cwinda'yo'.

39 Quia jo' tjatjatyeenⁿ chjoowi'. Tjawanquoom na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Tyoch'eeⁿ ty'oo nnom, tsoom:

—Tsootyaya, xeⁿ aa waa na nndaÿ nluui, quiaa' na tincwinooⁿya nawi'waa na matseijomna' cwii na

jeeⁿ ja. Saa meiiⁿ na luaa' macaⁿ'a, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'o^o' ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcweeⁿ'eⁿ na m'aⁿ ndyee naⁿ'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—'U Pedro, ¿aa tîcanda^a nlaquii n'om'yo' meiiⁿ ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿndyo'?

⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^o'ts'om cha ticjaachuuna' 'o xjeⁿ 'naaⁿ'na' quia wi' cwitjom'yo'. Mayuu', jeeⁿ m'aaⁿ'c'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na macaⁿ'na' saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaaⁿ, tileicanaⁿ'ñê.

⁴² Jnda jo' tjannaaⁿ'aⁿ na jnda we ndii' na nnt-seineiiⁿ nnom Ty'o^o'ts'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ xocanda^a na nncwinom'na' nawi' na nntjoⁿ'ya, ñecuaa, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Ljeiiⁿ maxjeⁿ cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ maleichuu ts'aⁿ'tsjom joona.

⁴⁴ Quia jo' 'ñeeⁿ joona, tjannaaⁿ'aⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'o^o'ts'om na jnda ndyee ndii'. Mañeⁿjooti ñ'oom tyotseity'ooñê.

⁴⁵ Tyjee'cañoomnaaⁿ'aⁿ naⁿ'ñeeⁿ, tsoom nda^ana:

—¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ cwind'a'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ cantyja 'naⁿ'ya na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na wi'ndye.

⁴⁶ Quicantyja'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

*T'uena Jesús**(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô. Jndyochom jndye nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho naⁿñeeⁿ ncjo espadas ñequio n'oom nch'io.

⁴⁸ Ndo' Judas, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús, jnda t'moqⁿ 'naaⁿ chiuu waa na nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ Jesús.

⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xmaⁿndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catse-icandaäⁿndyu'.

Quia jo' tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tyeⁿna jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô já na ñ'aaⁿya ñ'eⁿ Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe.

⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaaⁿndyu'nnda' xjo' naquii' tjaⁿwaa'na'. Ee juu ts'aⁿ na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncueeⁿeⁿ.

⁵³ ¿Aa ticatseitiuu' na nndaäⁿ nlcaaⁿa nnom Tsotyä ndo' jom mañoom' njñoom meiⁿcheⁿ nt-maaⁿ ángeles na nntei'jndeiina ja?

54 Saa xeⁿ na nmeiⁿ nnts'aa, ¿chiiu nntse-icandaā'ñeyuuna' ljeii 'naaⁿ'aⁿ na matsona' na tseixmaⁿya na catjoⁿya na luaa?

55 Ndo' tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—Jnda'jom ñ'eⁿ ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io tquiocat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ na ñet'mooⁿ ndaa'yo', saa tîcat'ue'yo' ja.

56 Saa cha'tso na matjoⁿ nmeiiⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jlei'nooⁿyâ, 'ndyaayâ jom na ñenqueⁿ.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye (Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Quia jo' nquiee nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jnda' tjomndye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom.

58 Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyyooⁿ naxeⁿ Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿ w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿ'aⁿ chiiu nncjaaju'yuuna' cantyja 'naaⁿ Jesús.

59 Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha ndaa nleijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na cueeⁿeⁿ.

60 Saa meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿ'aⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda chii wendye naⁿ'ñeeⁿ tjoom' cantu jluena:

61 —Tsaⁿ'm'aaⁿl ñetsoom jom nntseyueeⁿ'eⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwiicheⁿ.

62 Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjeeⁿ'eⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿ'cwii ñ'oom tic'o^o? ¿Chiuu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwitjei'yuu'ndye naⁿ'm'aⁿl nacjo'?

63 Saa Jesús meiⁿ'cwii ñ'oom tic'o^o. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'o^oots'om na wando', tyeⁿ matsaⁿ'ntjoⁿ'ya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'o^oots'om?

64 T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'ndaⁿ'yo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aaⁿ'ndyo yuu na matseit'maaⁿ'ñena' ja ntyjaa' Ty'o^oots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najnda. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na nndyo^ocuⁿnda'a ñequio nchquiu.

65 Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê liaⁿ'aⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsaⁿ'm'aaⁿ jnda seineiiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'o^oots'om. Ticaⁿ'tina' 'ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom.

66 ¿Ljo' cwilatuu'yo' je' ñ'eⁿ'ñê?

T'oo nn'aⁿ nnoom, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyojñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom.

⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—'U na cwiluiindyu' Cristo na jñom Ty'oots'om, cwa cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwilui na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandi'ntjom jo' jo'. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saā Pedro tjei'ñê ñequio na ndye cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

⁷¹ Jnda chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandi'ntjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyoo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oots'om na ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ'.

⁷³ Tyoowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na mein-tyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ'. Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ ma'moⁿna' na Galilea jnaⁿ'.

⁷⁴ Quia jo' to' Pedro na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿla tsaⁿm'aaⁿl.

Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ seixuaa caxtijndyo.

⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jnda tso Jesús nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” Mana jlueeⁿeⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'eⁿna' ntyjeeⁿ, tyoty'ioom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jnda teincoo cha'tso ntyee na cwilui-itquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ndaa nn'aⁿ judíos ñe'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús.

² Jla'tyeⁿna jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o nquii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿaⁿ na jnda teijndaa' na nncue' Jesús, tiao na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjatseilcweeⁿeⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom.

⁴ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿya waa na seiquiooya cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'oo naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ljo' mach'eena' jâ na ljo'? Cando' nncu'.

5 Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañê, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

6 Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjooⁿ'a joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'ooots'om.

7 Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ ncl'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jnda^a ts'aⁿ na mach'ee ncuaa. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna.

8 Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'.

9 Ndo' na luaa' tuii seicandaa'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñoomlcwe'na s'om'ñeeⁿ.

10 Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuaa cha'xjeⁿ na t'moⁿ Ty'ooots'om nooⁿ na maxjeⁿ nluii.”

*Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

11 Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿeⁿ jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyuu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?
T'o Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsu'.

12 Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tquiiana jnaaⁿ'aⁿ

nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm saꞗ jom meiⁿcwii ñ'oom tîc'ooⁿ.

13 Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwitjei'yuu'ndyena nacjo'?

14 Saꞗ meiⁿcwii 'ndyoo ñ'oom tîc'ooⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tîc'o Jesús.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua ty-owaa costumbre na nquii gobiernom nntseican-dyaañê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ pꞗso na nntaⁿ nn'aⁿ.

16 Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii pꞗso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm.

17 Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndaꞗana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿'ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntse-icandyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiiñe Cristo?

18 Ee sei'noⁿl Pilato na cwe' na jndoona Jesús jo' chii jla'quioona juu l'ooⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

19 Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticatii'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Ee tsjom teincooquiuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿtsjom ja cantyja 'naaⁿaⁿ.”

20 Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjom tyola'jndo'na

n'om nn'aⁿ na cataⁿ naⁿñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿeⁿ.

21 Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo?

Jooa t'oona, jluena:

—Juu Barrabás.

22 Tax'eennda' Pilato ndaana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás ndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'oona nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

23 Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nqui'u'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

24 Jnda na nty'iaa' Pilato na tîcanañê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'wendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatoo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo jnaⁿ xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

25 Saa t'oo cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eeⁿa' jâ. Ncjooyâ nnchoonquaaⁿyâ jnaⁿ ñequio ndaayâ na nncue' tsaⁿm'aaⁿ.

26 Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' saⁿntjoom na cala'sei' sondaro 'naaⁿaⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

27 Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntmaa^{n!} sondaro nacañom'm.

28 Tjeii'na lia^{n!}aⁿ ndo' jla'cweena cwiicheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'.

29 Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnioom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmasⁿ ts'oqⁿ ntyjaya cha'cwijom ts'ooml'eii' tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ. Jnda chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluená:

—Cwila't'maa^{n!}ndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿjudíos.

30 Mati tyotuee'na ndaajna^{n!} cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmasⁿ na ndii' ts'oqⁿ, tyotmeii'na juuna' xqueeⁿ.

31 Jnda tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na lia^{n!}aⁿ jom. Jnda chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jndei'na' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na nñoom Jesús.

33 Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo.

34 Tquiána winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saá tatic'om quia ljeiiⁿ na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

35 Ndo' quia jnda ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii lia^{n!}aⁿ. Ndo' na luaa'

tui seicandaa'ñena' ñ'loom na seiljeii profeta. Tso: “Ty'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.”

³⁶ Jnda chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwenta Jesús.

³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'moⁿna' jnaaⁿ'aⁿ. Tsona': “Luaañe juu Jesús na cwiluiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'ioomna we naⁿcanty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿ'ñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ.

³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna.

⁴⁰ Tyoluena:

—U ts'aⁿ na matsu' na nntseyui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseye'nda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnnⁿcu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindyu' Jnda Ty'o^ots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿna Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa tileicandaa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'o^ots'om ee tsoom nda^oya na jom cwiluiñê Jnda

Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿ!, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ.

⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindye joo nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿ!, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ! macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na tã, tiom juuna' nnom tsmaaⁿ cha nndaã nncue'cañoomna' 'ndyoo Jesús na nnc'uu.

⁴⁹ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayâ aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ.

⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'ma' jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'.

⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tja na tyola'yu' ñequio Ty'oots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ.

53 Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

54 Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqueⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsa^m'aaⁿ tyoluiiñê Jnda Ty'oqts'om.

55 Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwinty'iaatquiana ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquiontyjona naxeⁿ Jesús na cwindye'ntjomna nnoom.

56 Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsaⁿtya na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñê ñ'oom na t'moⁿ Jesús,

58 tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ññe'quia sondaro sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom José.

59 Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñê liaa sávana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ.

60 Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsjo' xco na jnda tuiiya na tseixmaⁿna' tsei'tsuua 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê 'ndyoo tsei'tsuua ñequio cwii tsjo' t'maⁿ, mana tjaaⁿ.

61 Ndo' María Magdalena ñequio cwi-icheⁿ María nty'iaacheⁿna na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuaa

62 Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlca'na' jona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿl ty'ena na m'aaⁿ Pilato.

63 Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jnda ndyee nncwando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ.

64 Cwe' jo' l'ue n'ooⁿyâ na catsaⁿntjom' sondaro 'naⁿl, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuaⁿaⁿ hasta xeⁿjnda teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nlquie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jnda jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaa' t'maⁿti nñequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiⁿxjeⁿ na ñetanoom'm.

65 T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

66 Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyeⁿna tsei'tsuaa. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quio tsjo' t'maⁿ cha nnooⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jnda chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuaa.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jnda jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuaa.

² Mats'ia jo' jndei s'eii. Ee cwii ángel cwen-
taa' Ty'o^ots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ
na waa tsei'tsuaa. Teiñooⁿ tsjo' na ta' 'ndyoo
tsei'tsuaa'ñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'.

³ Cha'waañê caxueeñê cha'cwijom chomtsuee.
Ndo' canchii' liaⁿ'aⁿ cha'na canchii' tsaⁿ.

⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuaa,
quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ tyoteindyena,
tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo jona.

⁵ Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyundyoy'. Ee mantyjiiya na Jesús
cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ
ts'oom'naaⁿ.

⁶ Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jnda
mawando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom
ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ.

⁷ Jnda jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jnda mawando'xcoom.
Ndo' candu'yo' na mawjaañetyeeⁿ ts'ondaa
Galilea, jnda jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyoy'
ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjoo^oya ndaa'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndei jlui'na tsei'tsuaa, jeeⁿ
tyuena ndo' neii'na. Jla'tyuaa'na na nla'candiina
nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' jndyena.

⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena nc'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom.

¹⁰ Ndo' tso Jesús nda^ana:

—Tilacatyendyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aaⁿya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuaa ty'equeie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluiitquiendye cha'tso na tuii.

¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿl' tsjo'ñjeeⁿ tquiana nda^a sondaro'ñeeⁿ.

¹³ Ndo' jluena nda^a naⁿñeeⁿ:

—Candu'yo' nda^a nn'aⁿ na cwe' natsjom tquie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'.

¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuyuâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'naⁿyo' luaa'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús.

*Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiana ñ'oom'm
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Quia jo' jâ na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ.

¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuyâ aa mayuu' na jom.

¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaayâ:

—Nandye cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya najndo,

¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyo. Calats'oomndyo' jona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo.

²⁰ Cat'moⁿ'yo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaa'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyo' ticwii xuee, hasta na nnty-cwii tsjoomnancue. Amén.

clix

Ñ'oⁿ xco na tq^en ty'o^ots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

clx

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61